EKSPORT

Avastame lõputute ärivõimalustega Hiina

Eesti ettevõtjad võiksid julgemalt Hiina poole vaadata ja meie trump võiks olla mahetooted, ütles veterinaar- ja toiduameti peadirektor **Indrek Halliste**. Kuidas Hiina turule pääseda ja millised on sealse äri eripärad? ▶ 8–9

HINNAKASV

Toidukaupade hinnad kriitilise piiri peal

Paljud toitlustusettevõtted on hiljuti sunnitud palgasurve ja kallinenud tooraine tõttu hindu tõstma. Samas on nende sõnul käes kriitiline piir, kust enam odavamalt ega kallimalt toidukraami müüa ei saa. ▶ 2–3

PANE TÄHELE

Äripäev ilmub suvel kolm korda nädalas

26. juunist kuni 18. augustini ilmub Äripäev esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel.

Veebilehel **www.aripaev.ee** värsked majandusuudised iga päev!

PÄEVA TEGIJA ▲

Üks tanklakett varsti jälle vähem

Kui konkurentsiametilt luba tuleb, lähevad Favora seitse tanklat Olerexi värvidesse. Olerexi omanikud Andres Linnas ja **Antti Moppel** kasvatasid oma tanklaketi Eesti pikimaks juba kaks aastat tagasi Lukoili ostuga ja on pärast seda veel lülisid juurde leidnud. Eelmisel aastal neelati alla väikesed konkurendid Mahta Kütus ja Raktoom. Ümmargusest sajast jääb viimase ostu järel puudu veel napp kuus tanklat.

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Esmaspäev, 10. juuli 2017
nr 127 (5725) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1385 ▲	0,8783 ▼	9,6310 ▼	68,4881 ▼	42,99 ▲	-0,273 ▲

PANKROT

Sai kaela karmi hagi

Võlausaldajad esitasid Oliver Kruuda ja temaga seotud ettevõtjate vastu 1,7 miljoni eurose hagi, milles öeldakse, et Kruuda skeemitas nende piimaraha endaga seotud isikutele. ▶ 4–5

▲ **Oliver Kruudal on Tere asjus tulnud ennegi kohtuuksi kulutada. Fotol väljub Kruuda Tere emaettevõtte Elveda pankrotiistungult mullu oktoobris Kentmanni kohtumajas.** FOTO: ANDRES HAABU

LÜHIDALT

Pindi: buumist oleme kaugel

Ehkki eluasemete hinnad on teinud uusi ajaloolisi rekordeid, on aastatega tõusnud oluliselt ka inimeste ostujõud ning seetõttu on kinnisvara kunagise buumiga võrreldes oluliselt kättesaadavam, teatas Pindi Kinnisvara.
Ettevõtte müügipartner Peep Sooman ütles, et 10 aastat tagasi olnud kinnisvarabuumi ajal sai keskmine tallinlane osta endale koos laenuga maksimaalselt vaid alla 30 m² suuruse elamispinna, praegu on aga ostuvõimekus üle kahe korra kõrgem – 63 m².
Soomani sõnul pole ülemaailmsete majanduskriiside ja nendest tulenevate turbulentside eest kaitstud keegi, kuid kohalik eluasemeturg ülekuumenenud ei ole.

Soome ettevõte äritseb Eesti firmadega

Soome ettevõte müüb ligi 30 tegutsevat Eesti ettevõtet. Suomen Yrityskaupat pakub müügiks näiteks metallitööstust, *lounge*'i, restorani, laserseadmete tootmist jne. Soodsaimalt, 2200 euro eest, saab hankida 2013. aastal asutatud riiulifirma. Kalleim hinnalipik on 1,5 miljonit eurot 70% toodangust eksportival metallitööstusel, mille mullune käive oli 670 000 eurot.
Maha on müüdud juba näiteks hostel Tallinna vanalinnas, mitu restorani ja metalli- ning rõivatööstust.
Suomen Yrityskaupat Eesti OÜ omanikud on Heikki Kägi, Pentti Juhani Nokelin, Matti Johan Aarnio ja Juha-Petteri Rantanen.
Ettevõte teenis mullu 84 000eurose käibe juures 2000 eurot ärikasumit.

HINNATÕUS

Isegi pensionärid söövad

Hinnakasvu vedavate toidukaupmeeste sõnul on pannud hinnad ronima ilm – jahedad või ekstreemsed ilmaolud maailmas kõigutavad valdkonna stabiilsust. Õnneks pole hind ostjaid peletanud.

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Äripäev

▶ Vigala Piimatööstuse omanik ja juhatuse liige Vallo Asperk ütles, et vastu talve selles sektoris hinna alanemist ei tule, pigem liiguvad hinnad ülespoole.
FOTO: SVEN ARBET / DELFI / EKSPRESS MEEDIA

Kuigi kliendid veel ei nurise, ei tahaks kaupmehed väga rohkem hindu tõsta, sest konkurents surub peale. "See on kriitiline piir, kust ei saa müüa odavamalt ega kallimalt. Eestis on nii palju kaubanduspinda, jaeketid jälgivad iga päev, kes mis hinnaga mis toodet müüb, ja teevad vastavalt sellele muudatusi," rääkis puu- ja juurvilju müüva Bambona ostu- ja müügijuht Aimer Peensalu.

Restorane OKO, NOA ja Tuljak pidava OKO Restoranid OÜ juhatuse liige Martti Siimann ütles, et tänavu tõstsid nad NOA restoranis esimest korda kolme aasta jooksul hindu ja sedagi pika hambaga. "Mõtlesime juba eelmisel suvel tõsta, aga ei tahtnud seda lõpuks siiski teha. Senimaani suutsime hakkama saada, aga palgasurve on suur ja toorainete hind on tõusnud oluliselt suuremal määral, kui meie oleme oma hindu tõstnud," sõnas Siimann.

Ta selgitas, et NOA hinnatõus oli 5–10% ja mitte kõikide toitude-jookide puhul, kuid toorainete – mille kulud moodustavad kolmandiku nende kõikidest kuludest – hinnad on tõusnud 10% ja rohkem.

"Praegu pole küll suurt nurinat kuulda olnud. Inimesed saavad aru. Kui võrdleme enda hindu teiste sarnaste restoranidega, siis ega me oluliselt kallimad küll ole. See hinnatõus pole kasumiahnusest," ütles Siimann.

Rasvane on hinnas

Kui eelmise aasta juuniga võrreldes tõusid hinnad Eestis 2,9% (mais aasta varasemaga võrreldes 3,3%), siis toidukaupade hinnad tõusid 6,6%, mis on koos väljapool kodu einestamise ja majutuse 6,8% hinnatõusuga suurim näitaja. Seejuures on piim, piimatooted ja munad aastaga kallinenud 10,1%, puuvili 16,8% ning suhkur ja kondiitritooted 7,3%.

Vigala Piimatööstuse omanik ja juhatuse liige Vallo Asperk ütles, et kuna kaua tõusule pöördumist oodanud toorpiima hind on nüüd kõvasti tõusnud, on see mõjutanud ka piimatööstuste väljundi hindu. "Ma arvan, et hinnatõus on olnud isegi väike, arvestades toorpiima hinnatõusu. Praegune tendents näitab küll, et vastu talve selles sektoris hinna alanemist ei tule, pigem liiguvad hinnad ülespoole," lausus Asperk.

Ta lisas, et suuremad piimatööstused on sunnitud hindu kergitama, kuna toorpiima prognoositud hind sügiseks on suhteliselt suure tõusuga ja hindade stabiliseerumine võib toimuda alles ehk järgmisest suvest.

Asperk selgitas, et kuna praegu on olnud jahe suvi, siis toorpiima tootmises kasvu pole olnud ja hinnatõusu on vedanud koore hind. "See tähendab, et rasvasemad tooted on moodi läinud. Koore hind on tõusnud viimase aastaga üle 100% või isegi rohkem. Selle tulemusel on üles läinud ka piima hind. Piisab väiksest trendimuutusest inimeste tarbimisharjumustes, et turg muutuks."

Kuna terve sektor liigub koos tarbijate käekäiguga, ei näe Asperk veel muutusi tarbijate käitumises.

Öko suvel käivet ei tee

Puuviljade enamikust toidukaupadest kaks korda suurema, 16,8% hinnatõusu kohta ei saa Bambona ostu-müügijuhi Peensalu sõnul muid järeldusi teha, kui et ilm on olnud külm. "Järgmisel aastal võivad hinnad olla juba miinus 16%, seda ei tea kunagi ette. Kõik sõltub ilmast. Ühel päeval on toodangut vähe ja siis on kaup kallim. Kui kaupa on kõvasti üle, on hinnad jälle soodsamad. Puu- ja juurviljanduses ei saagi väga plaane teha, kui palju ja mida müüa järgmisel aastal," rääkis ta.

Ta ütles, et puuviljamüügi seiskohast on viimasel ajal tunne, et sügis ei lähegi kunagi üle.

"Külm on olnud igal pool. Eesti enda asjad on pisut kallimad, kui pole päikest ega sooja. Päike on väga suur mõjutaja – kas õues on +10 või +20 kraadi, see on väga oluline. Mingites piirkondades maailmas viskab sellised sademeid, et vesi uputab kõik ära. Osa tooteid on kasvuhoones, aga ka need sõltuvad valguse hulgast ja temperatuurist. Kui tuleb kütta, siis on jälle uued kulud. Kunstlik valgus pole ka päris see kui looduslik päike. Enamik probleeme lähebki ilma kaela," rääkis Peensalu.

Puuviljamüügis on Peensalu sõnul hea see, et sortiment on kõvasti laienenud ja tavaliste puuviljade kõrval süüakse kõvasti ka ökopuuvilju, kuid suvel vajub nende müük ära, sest inimesed saavad mahedaid tooteid ka oma aiast. "Eksootilised puuviljad hüppelist käibe- või kasumilisa ei too. See on ikka pika vinnaga protsess. Võtame näiteks avokaado: kunagi oli ta väga eksootiline, nüüd aga söövad juba isegi pensionärid avokaadot. See protsess on aga võtnud aega 7–8 aastat, mitte neid pole hakatud nüüd järsku ostma," ütles Peensalu.

Arvestavad Eesti inimeste ostujõudu

Siimann OKOst ütles, et kuigi nende suveklientide seas on palju välismaalasi, peavad nad arvestama Eesti inimese ostujõudu. "Ja see pole hullult paranenud. Keskmine palk võib ju tõusta, aga maksud, bensiini hind ja kogu muu elukallidus kasvavad ka."

Ta ütles, et toiduainete sektoris on hindade kõikumine väga hooajaline – samast kohast ostetud sama tooraine hind võib hooajati erineda 50–60% võrra.

KINNISVARA

Maakler näeb kaubanduskeskustele ohtu

Ühel hetkel saab tarbimispidu läbi ja esimene koht, kus kokku hoitakse, on väljas söömine. See aga jätab tühjaks Eesti kaubanduskeskustes laiuvad toitlustuspinnad, hoiatas Pindi Kinnisvara ärikinnisvara maakler Antti Undrits.

Tema sõnul pole kaubanduskeskuste probleem nende rohkus ega sarnasus, vaid kohati liiga suur keskendumine toitlustusärile.

"Eesti suuremad kaubanduskeskused on küllalt sarnased ja sellest tulenevalt puuduvad tõsised konkurentsieelised teiste ees, kuid riskifaktoriks pole mitte ühesugused kinga- ja riidepoed, vaid liiga suured pinnad, mis on antud toitlustajatele," rääkis Undrits.

Tema sõnul saab ühel päeval tarbimispidu niikuinii läbi. "Ja kui see juhtub, siis ühe esimese asjana säästavad kodumajapidamised väljas söömise kuludelt. See tähendab omakorda, et kaubanduskeskuste omanikud peavad olema valmis kiiresti oma kontseptsiooni korrigeerima ning suurtele aladele leidma uue suunaga üürnikud, et nende endi rahavoog kannatada ei saaks. Lihtsam on muidugi eos valida toitlustajad, kes on ennast juba tõestanud ja on jätkusuutlikud ka käivete vähenemise korral," selgitas Undrits.

ÄRIPÄEV.EE

avokaadosid!

MAKSUD

“Riik võib peatselt aktsiise alandada”

KAURO TAFITŠUK
kauro.tafitsuk@aripaev.ee

Äkilise aktsiisitõusu tulemusena jääb riik ilma 170 miljonist eurost maksutulust, ennustab Saku Õlletehase juht Jaanus Härms. “Selline olukord tähendab, et riik võib peatselt vastu võtta otsuse aktsiise alandada,” leiab ta.

Lätis käivad eestlased kasutavad võimalust osta suurtes kogustes alkoholi odavamalt. Siit tuleb aga vastuolu – õlleaktsiis peaks valitsuse plaani järgi alkoholi tarbimist vähendama, kuid mõju on hoopis vastupidine, leiavad õlletootjad. Lõunapiiril käivad inimesed ostavad pea veerandi kogu Eestis tarbitud õllest, järgmisel aastal on see osa juba 50%, prognoosib A. le Coqi juhataja Tarmo Noop.

Lisaks kasvavale piirikaubandusele Lätis vähenevad Eestis ka Soome turistide õlleostud ja aktsiisipoliitikaga suunatakse tarbijat kanget alkoholi ostma, täiendas pruulikoja Tanker tegevdirektor Jaanis Tammela.

Kui suurtootjad prognoosivad õlle müügi langust, siis käsitööõlle müügi kasvu aktsiisitõus pigem toetab, ütles Tammela ja selgitas, et kuna suurtootjate hinnad nihkuvad lähemale käsitööõllede omadele, eelistavad kliendid kuuspakile kahte-kolme käsitööõlut.

Aktsiisitõus ei mõjuta pelgalt tarbimis- ja ostmisharjumusi, vaid avaldab mõju ka riigi tulule, tuli Saku Õlletehase juht Härms välja järgmise murega. “Väikekaupmeeste liidu hinnangul on riigil aktsiisitõusude ja piirikaubanduse mõjul jäänud saamata ligi 30 miljoni euro eest makse. Sellise summa eest saaks rajada näiteks kaks Haabersti ristmikku,” rääkis ta.

Kõige selle tulemusena väheneb ametlik õlleturg ja õlletootjate arvutuste järgi jääb riik ilma peale aktsiisi ka käibemaksust, kokku 170 miljoni euro ulatuses. “Selline olukord tähendab, et riik võib peatselt vastu võtta otsuse aktsiise alandada,” avaldas Härms lootust.

Noop lisas, et äkiline aktsiisitõus toob lõunapiiril piirikaubanduse hüppelise kasvu, põhjapiiril kaubanduse kadumise, kogu riigis turistide arvu languse ja riigi maksude vähenemise, ning loomulikult survestab kogu joogitööstust.

VÕRDLUS

Tarbijahinnaindeksi muutus kaubagrupiti, aastas ja viimase kuuga

juuni 2016–juuni 2017, protsentides | muutus mai– juuni 2017

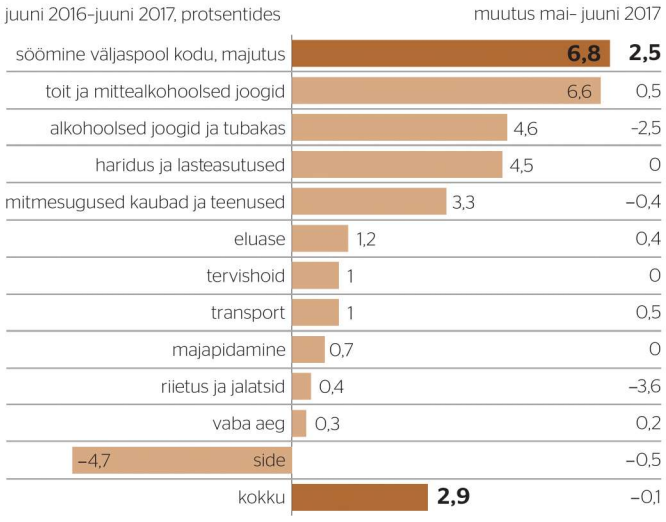

Tarbijahinnaindeks (THI) kasvas juunis aasta varasemaga võrreldes 2,9%, mais oli vastav näitaja 3,3%.
Kaubad olid 2016. aasta juuniga võrreldes 3,2% ja teenused 2,4% kallimad.
Toidu ja mittealkohoolsete jookide 6,6% kallinemine andis THI kogutõusust üle poole. Sealjuures on piim, piimatooted ja munad aastaga kallinenud 10,1%, puuvili 16,8% ning suhkur ja kondiitritooted 7,3%.
Söömine väljaspool kodu ja majutus kallinesid samuti märkimisväärselt – 6,8%.
Aastatagusega võrreldes oli bensiin 8,5% ja diislikütus 8,4% kallim. Suuremat mõju indeksile avaldas veel tubakatoodete 14,6% hinnatõus. Võrreldes maiga oli bensiin juunis 0,5% ja diislikütus 1,1% odavam.

ALLIKAS: STATISTIMAAMET

AUTOTÖÖSTUS

Audi töötaja vahistati

Münchenis arreteeriti Audi töötaja, keda kahtlustatakse valeinformatsiooni lekitamises autotootja heitgaasiskandaali kohta.

Reutersi andmetel on vahistamine seotud ka Volkswageni diisliskandaaliga. Kahtlustuse esitasid Saksamaa ametivõimud. Ametivõimud ei kommenteeri, kas tegemist on Audi praeguse või endise töötajaga. Audi keeldus juhtumit kommenteerimast.

USA justiitsministeerium süüdistas Audi eelmist juhti Giovanni Pamiot Volkswageni divisjoni töötajate suunamises pettusele. Heitgaasiskandaal puudutab tuhandeid Audi diiselmootoritega autosid.

ÄRIPÄEV.EE

VIIME SIND MAAILMA!

VÕI TOOME MAAILMA SINUNI?

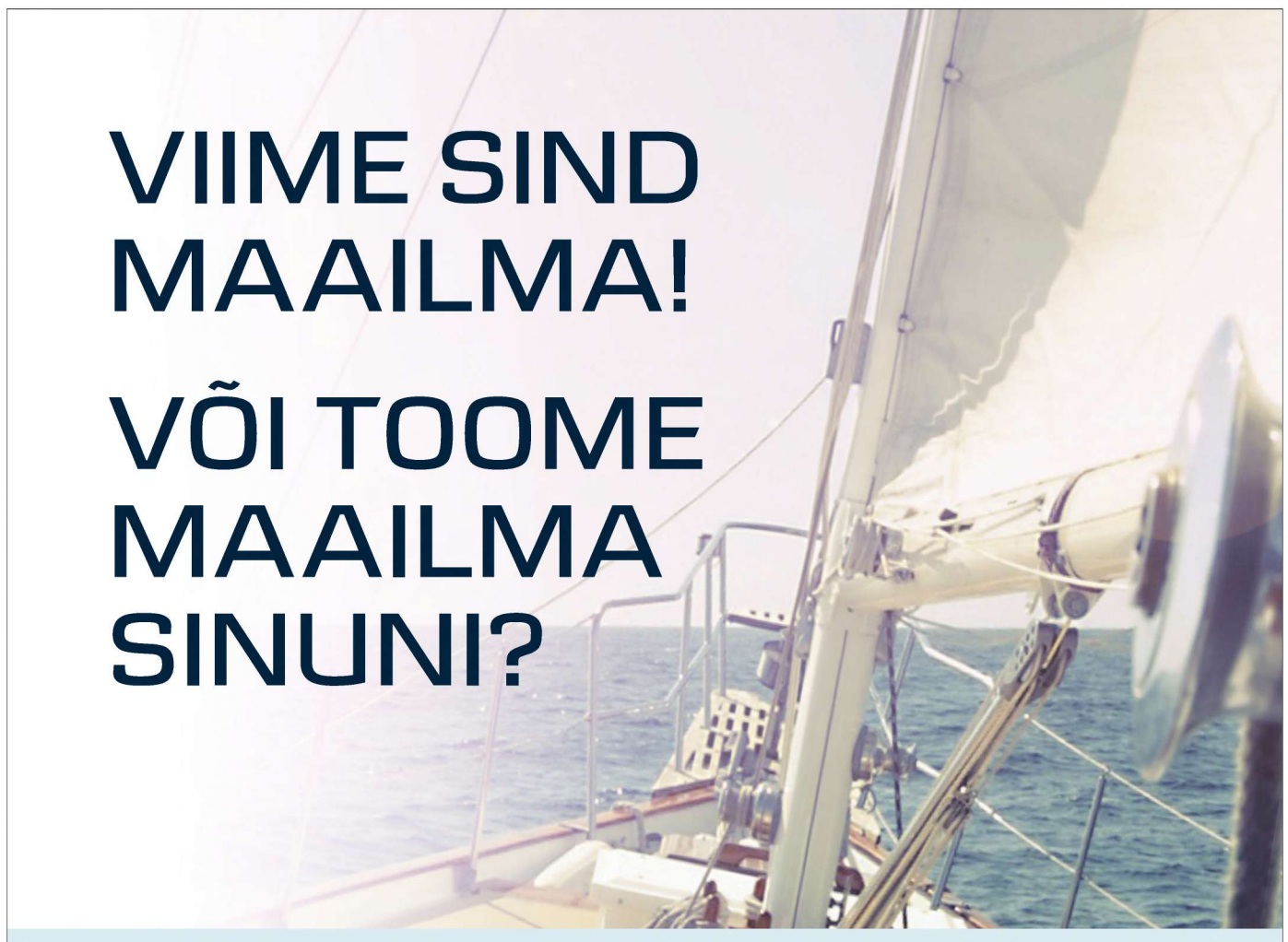

MIKS?

Täna on vähe edukaid ettevõtteid, kes ei sooviks tegutseda rahvusvahelisel turul. Danske Bank on suurimaid panku siinses regioonis.
Tänu sellele saame aidata piiriülestes tegemistes ka Sinu ettevõtet ja tuua maailma Sinuni.

KUIDAS?

Danske Banki esindused 16 tähtsamas finantskeskuses on väravaks, mille kaudu saame viia Sinu ettevõtte kas või kogu maailma. Tänu 3000 partnerpangale suudame finantseerida kõiki vajalikke tehinguid.
Meie võimekus on küll globaalne, kuid selle keskpunkt paikneb Läänemere-äärsetes riikides. Sinu heaks töötavad Põhjamaade parimad eksperdid, kes aitavad Sul langetada õigeid otsuseid õigel ajal.
Teame, kuidas viia Sinu ettevõtet elukaarel edasi, sest oskame näha, kus asub Su ettevõte täna, millised on väljakutsed ja eesmärgid, mis tagavad jätkuva arengu.
Tänu sellele saame viia Sind maailma.

KAS LÄHEME? VÕI TOOME?
Mõtleme koos läbi.

ariklient@danskebank.ee
tel 675 2000

Danske Bank

Enne finantsteenuste kasutamist tutvu teenuste tingimustega.
Vajadusel küsige lisainfot telefonil 6 800 800 või www.danskebank.ee

toimetaja Ave Lepik
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Äripäev
10. juuli 2017

PANKROT

Piimatootjad esitasid Kruuda ja Tere vastu kopsaka hagi

Oliver Kruuda ajal Terele piima vahendanud ja pankrotistunud UP Varud OÜ võlausaldajad on esitanud 1,7 miljoni euro suuruse hagi Tere ja Kruuda ning hagi järgi viimase huvides tegutsenud Aivo Pärna, Jaan Uibo ja nendega seotud ettevõtete vastu.

PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee
Äripäev

Hagi tugineb UP Varude väidetavale pahatahtlikule maksejõuetuks muutmisele Kruuda ja Tere huvides ning kontrolli all. Võlausaldajad, kes on otsustanud nende eest minema keerutatud raha tagasi nõuda, on tulundusühistud Laeva Piim ja Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liit. Mõlemad koondavad piimatootjaid, kes müüsid UP Varude kaudu piima Terele, kuid said tasutud arvete asemel tünga. Ligi aasta tagasi UP Varude pankrotimenetluses tunnustati Laeva Piima nõudeid summas 1,6 miljonit eurot ja Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liidu nõudeid summas 562 000 eurot.

Piimatootjate hagi koosneb hulgast juhtumitest, mis näitavad, kuidas Kruuda lähikondsete abil skeemitati raha UP Varudest välja ja osaliselt ringiga tagasi Teresse, selle asemel et tasuda üha kasvanud võlgu tootjate ees (vt skeemi).

Pärn ja Uibo eitasid hagis esitatud süüdistusi, viidates võlgade põhjusena Venemaa embargole. Kruuda ei soovinud midagi kommenteerida.

UP Varude eksjuht süüdistustest: absurd

Kogutud tõendite põhjal järeldab hageja, et võlgnik ehk UP Varud on asutatud ja tegutsenud ainult Tere huvides. "Võlgniku faktiline juht, kes langetas olulisi otsuseid, mille tagajärjel tekitati võlgnikule suures ulatuses kahju, on AS Tere," seisab hagis. Samuti leiab hageja, et võlgniku juhatuse liige Jaan Uibo tegutses Tere, Kruuda ja Pärna juhtimise ning kontrolli all.

Jaan Uibo, kes oli UP Varude omanik ja juhatuse liige selle asutamisest 2013. aasta alguses kuni 2014. aasta oktoobrini, ütles reedel Äripäevale, et see on täielik absurd, et tema on hagi järgi tegutsenud UP Varudes Kruuda ja Tere kontrolli all. "Sama hästi võiks öelda, et kõik inimesed tegutsevad jumala korraldusel, nii et see on täiesti müstika, mida kõike välja mõeldakse," sõnas Uibo. "Mina tegin seda ikka firma tegemiseks. Ainuke, mida ma enda süüks võin pidada, on see, et ma ei osanud ette näha, et Venemaa embargo tuleb nii UP-le kui ka tervele Euroopale. Kui seda poleks, poleks me sellises seisus. Ma ei oska midagi muud tarka öelda," rääkis ta.

Uibo väitis, et loomulikult tegutses ta ise ettevõtjana, mitte Kruuda huvides. "Mul on erinevaid firmasid ja asju. Oliver Kruuda oli lihtsalt üks lüli, kus seda toodangut tehti. Selline skeem nüüd piimameeste poolt kokku panna – no see on ikka täielik müstika," teatas Uibo.

Hageja tugineb aga esiteks sellele, et UP Varud on sõlminud Terega ebamõistlikke ning endale selgelt kahjulikke piima müügi kokkuleppeid. Terest sõltumatu äriühing poleks endale kahjulikke kokkuleppeid sõlminud, leiab hageja.

Teiseks on võlgnik Terelt piima eest saadud raha kandnud võlausaldajate asemel Kruudaga seotud isikutele – nii eraisikutele kui ka ettevõtetele, peamiselt Pärnaga seotud firmadele. Tehingud nn lähikondsetega pole seejuures olnud seotud võlgniku majandustegevusega, seisab hagis. Osa selliselt liikunud raha on seotud isikutelt liikunud ka tagasi Teresse.

Piimatootja: loodi kuritegelik grupeering

UP Varude tegevuse tõttu enim kahju saanud TÜH Laeva Piima nõukogu esimees Hannes Alusalu nimetas UP Varudes toimunut kuritegelikuks. Alusalu meenutas, et kõik sai alguse sellest, kui 2012. aastal ilmus välja Jaan Uibo jutuga, et temal on Venemaal üks äri ja tal on piima vaja. "See algas väga väikese kogusega – 2,5 tonniga. Me alguses teda jutule ei võtnud, aga selgus, et ta oli ühe meie ühistu liikme kursusekaaslane, kes töötas Otepää valla veterinaararstina, lisaks pidas kirikuõpetaja ametit," meenutas Alusalu. "Uibo taust avaldas muljet, aga et ma liimile läksin, oli väga halb," lisas ta. Alusalu nentis, et esialgu oli kõik korraldatud ettemaksuga, aga see uinutas. Ühistu ei osanud tema sõnul kuidagi arvata, et UP Varud ei aja äri otse Vene partneritega, vaid äri käib läbi Tere.

Aivo Pärn
ja Oliver Kruuda on pikaaegsed tuttavad ja äripartnerid, mehi seob seegi, et mõlema pojad sõidavad rallit. Pärn on mitu korda kriminaalkorras karistatud, nt lubaduse eest anda altkäemaksu.

Wipestrex Grupp
kuulub Aivo Pärnale. Ettevõtte viimane majandusaasta aruanne pärineb aastast 2012, kusjuures see on äriregistrile esitatud mullu mais. Põhitegevuseks on äriregistris märgitud kinnisvara.

02.05.2013–29.08.2013
maksed summas
128 000 eurot
selgitustega "vastavalt lepingule"

01.10.2013–11.11.2013
maksed summas
27 000 eurot
selgitustega "vastavalt lepingule"

31.12.2013–27.11.2015
maksed summas
376 240 eurot
selgitustega "ülekanne vastavalt laenulepingule", "vastavalt laenulepingule", "ülekanne vastavalt OÜ SP Rally Project lepingule", "ülekanne" jms

UP Varud
asutati jaanuaris 2013. Ettevõte hakkas Tere kontrolli all tootjatelt piima ostma ja seda Terele edasi müüma. Asutamisest kuni 2014. aasta oktoobrini oli ettevõtte juhatuses kirikutegelane ja veterinaararst Jaan Uibo, seejärel Oliver Kruuda pikaaegne tuttav Aivo Pärn. UP Varude pankrot kuulutati välja märtsis 2016. Selleks ajaks oli ettevõte varatuks muudetud ja ettevõtte vastu tunnustati tootjate nõudeid summas üle 2,1 miljoni euro.

Car Rent Groupi
omanik on Aivo Pärnale kuuluv AS Wipestrex Grupp.

tagastatud summa
21 750 eurot

17.04.2013–19.09.2014
maksed summas
800 500 eurot
selgitustega "ülekanne vastavalt lepingule", "vastavalt laenulepingule" jms

tagastatud summa
199 500 eurot

Pro Fiksumi
omanik oli skeemi toimumise ajal Jaan Uibo, kes oli ka UP Varude omanik ja juhatuse liige. Pro Fiksumi tegevusala on äriregistri andmeil puittaara ja puitaluste tootmine.

> **Justkui karistuseks mõeldi siis välja, ma ütleks, et täitsa kuritegelik grupeering, kes meilt ikkagi selle piima välja pettis.**
> **TÜH Laeva Piima nõukogu esimees Hannes Alusalu nimetas UP Varudes toimunut kuritegelikuks**

"Kevadel 2014 tekkisid UP Varude maksetes häired ja meile ei laekunud raha nii nagu varem. Hakkasime tihti Jaan Uiboga kohtuma ja ta muidugi rääkis Venemaa juttu, et mingid asjad pole seal liikunud," rääkis Alusalu. Alusalu sõnul räägiti ühistule algusest peale, et tegemist on UP Varude ja Vene partnerite vahelise äriga, mille jaoks Tere osutab UP Varudele lihtsalt tööstusena teenust, aga maksed tulevad otse Venemaalt. "Nüüd, audiitori aruandest teame, et kohe hakati UP Varudest tegema väljamakseid näiteks Aivo Pärnale ja tegemist oli skeemiga algusest peale," ütles ta.

Alusalu meenutas, et enne Jaan Uibo ilmumist käis ühistu jutul ka Kruuda, kuid ühistu keeldus Terele piima müümast tema varasemast teada maksedistsipliini tõttu (Laeva Piim müüs Terele piima aastatel 2004–2007). "Justkui karistuseks mõeldi siis välja, ma ütleks, et täitsa kuritegelik grupeering, kes meilt ikkagi selle piima välja pettis," nentis Alusalu. Ta lisas, et Kruuda on seoseid UP Varudega kogu aeg eitanud.

"See on väga kurb kogemus. Ühistule on see ka nii mõjunud, et osa liikmeid on välja astunud selle pettuse tõttu. Ent paraku normaalses äris ei ole võimalik kõiki kuritegelikke kavatsusi ette näha," rääkis Alusalu.

Kruuda keelas end tsiteerida

Kruuda reaktsioon ajakirjaniku küsimusele hagi kohta oli, et ta ei tea sellest midagi, hiljem keelas ta end tsiteerida ja lõpetas kõne. Aivo Pärn ütles, et hagis esitatud väited on valikulised ja hagis tema kohta esitatud süüdistused ei vasta tõele. Täpsemaks Pärn minna ei soovinud, lisades, et piimatootjatega üritati pikalt kokkuleppele saada, kuid tootjad polnud pakutuga nõus.

Tere tegutseb nüüdseks Maag Grupi käe all. Ettevõtte uus nõukogu esimees Katre Kõvask ütles, et ei näe praegu võimalust ja vajadust hagi Tere poolt kommenteerida.

Kuidas raha UP Varudest välja viidi?

Selle asemel, et tootjatele piima eest maksta, viidi hagi järgi UP Varudest hulga tehingutega välja sadu tuhandeid eurosid. Kusjuures osa välja viidud rahast jõudis ringiga tagasi Teresse. Hagi maht tulenebki lõviosas neist tehingutest, mis hageja hinnangul polnud seotud UP Varude majandustegevusega ja tehti eesmärgiga tootjatele maksmata jätta.

Vostok Oil
kuulub Aivo Pärna Wipestrex Grupile, nii nagu veel mitu selles skeemis kasutatud ettevõtet. Vostok Oil tegeleb vedelkütuste jae- ja hulgimüügiga.

19.01.2015
makse summas
39 000 eurot
selgitusega "vastavalt kokkuleppele"

19.08.2013–17.07.2014
maksed summas
518 000 eurot
selgitustega "ülekanne vastavalt lepingule" ja "vastavalt kokkuleppele"

TERE

SP Rally Project
on Aivo Pärna poja Sander Pärna rallimeeskonna rahvusvahelisele areenile viimiseks ja administreerimiseks loodud ettevõte. Ettevõtte omanik on Aivo Pärnale kuuluv AS Wipestrex Grupp.

maksed summas
130 000 eurot
selgitusega "Oliver Kruuda arvete eest"

tagastatud summa
33 900 eurot

ülekanded summas
550 000 eurot
selgitustega "ülekanne vastavalt laenulepingule"

Euroopa Liit
Euroopa Regionaalarengu Fond
Eesti tuleviku heaks

EAS kutsub ettevõtteid kandideerima Eesti ühisstendile Hiina toidu- ja joogisektori messil

SIAL CHINA 2018

16. - 18. maini 2018 Hiinas Shanghais
www.sialchina.com

Osalema ootame ettevõtteid toidu- ja joogitööstuse valdkonnast.
Osalustasu ettevõtte kohta on 2000€ (käibemaksu ei lisandu).
Osalemissoovist palume teatada hiljemalt 15.08.2017.
Ühisstendil osalejate arv on piiratud.
Messil osalemist rahastab Euroopa Regionaalarengu Fond.

SIAL
INSPIRE FOOD BUSINESS

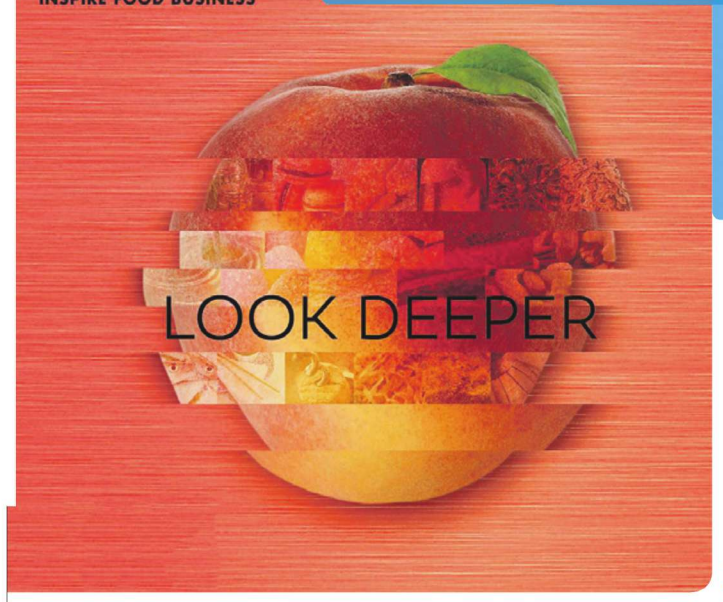

Kandideerimine ja lisainfo:
Mairika Haab
Ühisstendi projektijuht
Tel 627 9708
Mairika.Haab@eas.ee
www.eas.ee/messid

EAS
Enterprise Estonia

ÄRIPINDADE
MÜÜK | ÜÜR | ARENDUSED

KRISTI LEIDSAAR
Kinnisvaramaakler

Gsm: +372 5560 3055
E-post: kristi@skanton.ee

www.skanton.ee

SK SKANTON KINNISVARA

TASUB TEADA

Hagi: UP Varude tegevust kontrollis Tere

Piimatootjad avaldavad hagis peale UP Varudest raha väljaviimise hulga asjaolusid, mis peaksid tõendama, et UP Varud OÜ tegutses täielikult ASi Tere kontrolli all ja huvides. Avaldame neist osa.

UP Varud ostis tarnijatelt piima ainult Tere jaoks.
Kokku ostetud piima transpordi korraldas Tere.
UP Varude müügiarved koostati Teres, peale selle maksis Tere UP Varude arveid suvalistel kuupäevadel ja müügidokumendid vormistati tagantjärele.
UP Varud nõustus vaatamata Terega sõlmitud lepingus fikseeritud piima hinnale (Valio Eesti sisseostuhind + 25 eurot tonni kohta) võtma Terelt vastu kreeditarveid seoses sellega, et Tere soovis erinevalt lepingust ja endale kasulikult maksta piima eest hoopis Euroopa keskmist piima hinda. Kuna UP Varud nõustus Tere kreeditarvetega, sai UP Varud viie kuuga kahju üle 56 000 euro. Kusjuures lepinguga võttis UP Varud kohustuse katta kõik Tere kahjud, mis on seotud Venemaal müüdavate piimatoodetega. Seda põhjendati lepingus asjaoluga, et Tere hakkab UP Varudele piima eest maksma üle turuhinna, mis aga reaaluses muutus, kui Tere hakkas esitama kreeditarveid.
Tere püüdis UP Varude pankrotimenetluses näidata, et UP Varud kohustus Terelt nominaalhinnaga omandama hapusid nõudeid ettevõtete vastu, mis olid seotud Terega. Sedasi soovis Tere oma nõuded pankrotipesasse suruda. Audiitor ja kohus on need tehingud tühiseks hinnanud.
Koos Oliver Kruudaga mullu maksukuriteos kahtlustuse saanud Tere nüüdseks endise nõukogu esimehe ja juristi Allan Viirmaa (Viirmaa & Saar) õigusbüroo teenuseid on kasutanud nii UP Varud kui ka UP Varudega tehingutes olnud Aivo Pärn, Car Rent Group OÜ, SP Rally Projekt OÜ ja Vostok Oil OÜ. Mitmed nn raharingi osalised kasutasid ka sama raamatupidamisteenuse pakkujat (OÜ Kunst & Tekkel).

56
tuhande euro ringis sai UP Varud viie kuuga kahju, kuna nõustus Tere kreeditarvetega.

ÄRIKINNISVARA

EfTEN müüs esimese Riia investeeringu

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

EfTEN Kinnisvarafond AS müüs enda esimese Riias tehtud investeeringu. Aadressil Stabu 10/4 asuv ärihoone müüdi teisele Baltikumi kinnisvarahiiule Colonna Varahaldusele.

EfTEN Kinnisvarafond ostis Stabu ärihoone Riias 2013. aastal ettevõttelt SIA Ektornet Commercial Latvia. Riia südalinnas asuva endise tööstushoone ehitas EfTEN ümber 3700 m² pinnaga büroohooneks.

Tehingu hinda poolte kokkuleppel ei avaldata. EfTENi aastaaruandes on hoone soetusmaksumuseks märgitud 4,07 miljonit eurot. 2016. aasta lõpu seisuga oli selle turuväärtus 4,2 miljonit eurot.

▲ **EfTEN Capitali tegevjuhi Viljar Arakase sõnul pole kunagi varem huvi Balti ärikinnisvara vastu nii suur olnud.** FOTO: ANDRES HAABU

Fondi elukaare keskpunkt

Ärimaja on järjekorras üheksas hoone, mille EfTEN Capitali esimene, 2008. aastal loodud kinnisvarafond müüs. Ärihoone omakapitali tootlus oli 21% aastas ning omakapitali kordaja 1,8. Perspektiivika hoone vastu oli huvi kõrge, kinnitas EfTEN Capitali juht Viljar Arakas. Teada on, et hoone ostmiseks tehti 4–5 ametlikku pakkumist. Parimaga lagedale tulnud Colonna kasuks rääkis Arakase sõnul see, et tegu on usaldusväärse ja turul teada-tuntud tegijaga.

"Stabu 10 ärihoone on meie jaoks teine objekt Lätis ja sobib meie investorite investeerimiskriteeriumitega, kuna asub kesklinnas ja on täidetud üürnikega, kes on sõlminud pikad üürilepingud," avas ostu tagamaid Colonna grupi juht Roberto de Silvestri. Ta lisas, et Colonna otsib endiselt investeerimisobjekte kõigis Balti riikides.

EfTEN Kinnisvarafondi portfellis on nüüd järel veel 18 hoonet. Arakase sõnul on nii Stabu ärihoone kui ka teiste majade müügi taga plaan portfelli kontsentreerida. Seda eelkõige fondi 2022. aastal kukkuvat tähtaega silmas pidades.

Portfelli Arakase kinnitusel aga tühjaks ei müüda – müüki paisatakse ainult osa hoonetest ja spetsiaalselt valitud hoonete segment läheb tähtaja lähenedes müüki komplektina.

Küsimuse peale, milliste põhimõtete alusel lõplikku portfelli komplekteeritakse, muigas Arakas, et sabatunde järgi. Siiski ta täpsustas, et idee on lõpuni minna Balti riikide pealinnades asuvate suuremate ärihoonetega, müües väiksemad ja väikelinnades asuvad majad enne kella kukkumist maha.

"Eesmärk on koostada võimalikult atraktiivne portfell. Ka praegu oleks hooneid, mida oleks väga lihtne müüa," tõdes Arakas.

Kõva tootlus toob huvilisi

"Huvi on aegade kõrgeim, sarnaneb 2006. aasta lõpuga," kirjeldas Arakas olukorda Balti riikide ärikinnisvaras. Talle teeb heameelt, et üha rohkem Euroopa investoreid siiapoole kiikab ja julgetakse investeerida euroala ääreriikidesse, sõltumata julgeolekuolukorrast. Seda tõestab Arakase sõnul hästi paari nädala tagune tehing, kus EfTEN müüs Narvas asuva Prisma kinnistu 16,7 miljoni euro eest Prantsuse varavalitsemise ettevõttele Corum.

Küsimusele, mis välisinvestoreid siia tõmbab, vastas Arakas, et meil on lääneriikidest hulga kõrgemad tootlusnumbrid. "Kui seal on (ärikinnisvara – toim) tootlus 3–4%, siis siin 7–8%. Balti riikides on tootlused ühed Euroopa kõrgeimad kui mitte kõige kõrgemad," nentis Arakas. Sellise olukorra on tema sõnul põhjustanud senini väga madal likviidsus ning konkurents, mis on nüüd omakorda väetis turu elavnemisele.

EfTEN Kinnisvarafond AS on fondivalitseja EfTEN Capitali 2008. aastal asutatud Balti riikide ärikinnisvarasse investeeriv kinnisvarafond. Fond lõpetas investeerimistegevuse 2015. aastal, kui asutati EfTEN Kinnisvarafond II AS ja EfTEN Real Estate Fund III AS. EfTEN Kinnisvarafondi portfellis on kokku 20 objekti Eestis, Lätis ja Leedus. Fondi varade kogumaht on 220 miljonit eurot.

KOHUS

Meelehead küsin

Kohus tunnistas omanikujärelevalvet teinud Teet Järveti süüdi altkäemaksu küsimises, samuti määras talle mitmeks aastaks ettevõtluskeelu.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

"Maakohtu tegevusega kogu protsessi vältel ei saa rahul olla, sest kohus rikkus kaitseõigust ja on käitunud erapoolikult.
Teet Järvet

Riigiprokuratuur süüdistas Teet Järvetit Ida-Virumaa kutsehariduskeskuse rekonstrueerijalt, ehitajalt E&G altkäemaksuna 50 000 euro nõudmises.

Esimese astme kohus mõistis Järveti süüdi ka dokumendi võltsimises ja kasutamises, lisaks narkootilise ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslikus käitlemises. Peale kolmeaastase ettevõtluskeelu määras kohus Järvetile üle kolme aasta pikkuse tingimisi vangistuse. Järveti elukaaslane Maarja Reinok mõisteti narkootilise aine käitlemises õigeks.

Ootamatu otsus

Järvet pettus otsuses. "Otsus on mulle täielik üllatus. Kõik tõendid näitasid selgelt, et ma ei ole ühtegi kuritegu toime pannud. Kohus jättis need dokumentaalselt tõestatud tõendid täielikult hindamata – sealjuures ka pealtkuulatud vestlused, millest tuli välja, et mingit altkäemaksu küsimist ega kavatsust mul ei olnud," rääkis Järvet, kes oli eelmisel kuul Äripäevaga vesteldes kindel, et kohus annab õiguse temale.

Otsuse kaebab Järvet edasi ning on kindel, et ringkonnakohus mõistab ta õigeks. "Kuid jah, kahjuks maakohtu tegevusega kogu protsessi vältel ei saa rahul olla, sest kohus rikkus kaitseõigust ja veelgi enam – kohus on käitunud erapoolikult," väidab ta.

"Kriminaalmenetlus mitte ainult ei pea olema õiglane, vaid see peab ka näima õiglane. Kohtupraktika kvaliteeti Eestis tuleb tõsta ja seda kindlasti kõigepealt alama astmete kohtutes," lausus Järvet, kes on rahul riigikohtu tööga.

Seevastu on otsusega rahul prokurör Triinu Olev.

"Kohtus leidis kinnitust, et ka erasektoris tuleb asju ajada ausalt. Samuti hindan kõrgelt, et ka kohus oli seisukohal, et lisakaristusena ettevõtluskeelu kohandamine on põhjendatud," lausus ta. "Teet Järvet käitus ja osales ettevõtluses ebaausalt, kasutades selleks ebaausaid võtteid, kaasates nendesse ka teisi inimesi."

Olevi sõnul leidis veel tõendamist, et Järvet oli altkäemaksu küsimise initsiaator. Prokuratuuri andmetel küsiti ehitajatelt altkäemaksu kokku nelja kohtumise ajal.

Kohtupidamine omanikujärelevalvega tegelenud Järveti, Heigo Soppe ja Maarja Reinoki üle algas märtsis. Altkäemaksu küsimise süüdistuse esitas prokuratuur alguses mõlemale mehele. Lõpuks jäi altkäemaksusüüdistus ainult Järveti õlule, sest kohus otsustas Soppe üle menetluse lõpetada, kohustades teda riigituludesse maksma 4000 eurot.

Kimbutavad võlad

Äripäev kirjutas Järvetist ka aprillis. Siis oli teemaks tema eksfirma, kinnisvaraarendaja JMT Europe. Ettevõtte taga olid peale Järveti ka Martten Kaldvee ja Jürgen Jõepera. Nüüdseks on ühist äri ajanud Järvet ja mullu ärikeelu saanud Jõepera tülli pööranud ning firma maksuvõlg kosunud 137 000 euroni.

Segast seisu üritab harutada pankrotihaldur Urmas Tross.

"Vastastikune süüdistamine on eelduslikult taotluslik. Pole ju aru saada, kas kavalus on kasvanud rumaluseks või vastupidi," kommenteeris Tross.

ÕPPIMINE VÄLISMAAL

BALTIC COUNCIL
FOR INTERNATIONAL EDUCATION

Suurbritannia • USA • Kanada • Austraalia
Saksamaa • Šveits • Austria • Prantsusmaa
Itaalia • Hispaania • Holland ja teised riigid.

Keelelaagrid

- Parimatest keelelaagritest koolilastele vanuses 7-18 aastat, kursustest noorte ja täiskasvanute jaoks.
- Bachelor, Master, MBA kõrgharidusprogrammidest Suurbritannias, Šveitsis, Taanis, Hollandis, Prantsusmaal, Saksamaal, Itaalias, Hispaanias, Soomes, Tšehhis jt.
- Põhi- ja keskharidusest parimates Suurbritannia, USA, Kanada, Austria, Hispaanias keskkoolides.

Kutseharidus

- Kutsehariduse saamisest välismaal, sh on tasuta õppimine Suurbritannias.
- Parimatest hotellinduse ja turismikoolidest.

Keskharidus

Kõrgharidus

Tallinn, Narva mnt 7 ☎ 6998300
www.balticcouncil.ee

REKORD

Põhjamaade kinnisvara kuumab

Esimesel poolaastal tehti Põhjamaade kinnisvaraturul uus rekord.

Kuue kuuga tehtud tehingute maht ulatus 22,3 miljardi euroni, mis on 14% rohkem eelmise aasta sama perioodi tulemusest ning kõigi aegade rekord, vahendas kinnisvarale keskenduv nõustamisfirma Pangea Property Partners. Tehingute hulk kerkis 419 pealt 460-le.

Kasvu on suuresti vedanud Norra turg, kus toimus tehinguid 4,2 miljardi euro eest, mida on 58% rohkem eelmise aasta sama perioodiga võrreldes. Soome turg kasvas samuti kiiresti, 80% võrra, mille taga on peamiselt üks suurtehing. Ainsana kahanes Rootsi turg, 18% võrra.

Mahust 38% moodustasid büroopinnad, 22% eluruumid ja 15% jaekaubandus. Keskmine tehingu maht oli 49 mln eurot.

3,8
miljonit eurot oli esimesel kuuel kuul Põhjamaade kinnisvaraturul tehtud suurima tehingu väärtus.

"Eraettevõtjad ja kinnisvarafondid olid iseäranis altid ostma, samas börsifirmad pigem müüsid," kommenteeris Pangea Property Partners juht Mikael Söderlundh.

Suurima tehingu mahuga 3,8 miljardit eurot tegi esimesel kuuel kuul USA investeerimisgrupp Blackstone, mis ostis Soome kinnisvarafirma Sponda.

Ülevaade hõlmab Soome, Norra, Rootsi ja Taani turgu.

ÄRIPÄEV.EE

ud ettevõtja sai ärikeelu

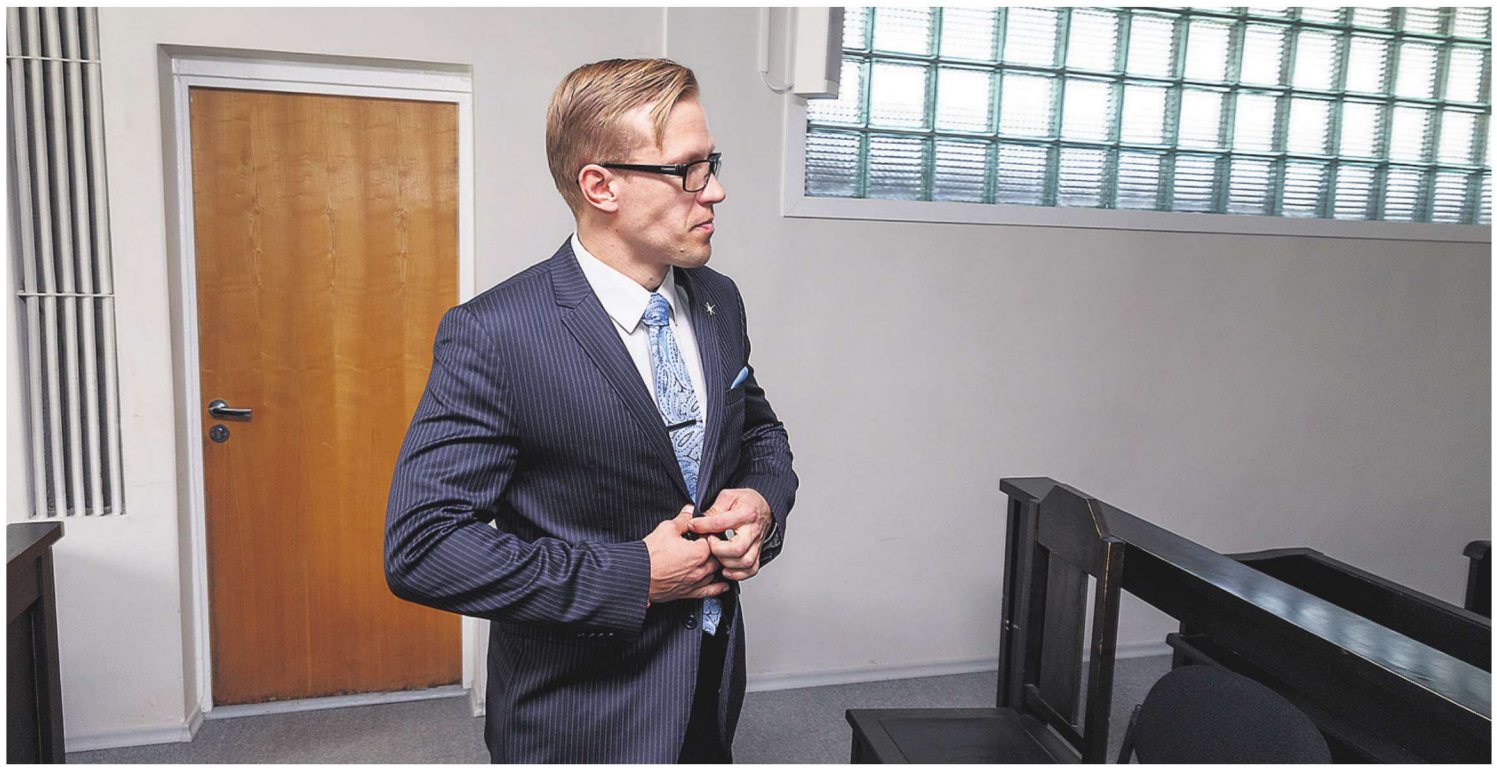

▲ **Omanikujärelevalvet teinud Teet Järvet mõisteti süüdi selles, et ta tahtis Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses töid teinud ehitajalt altkäemaksu.** FOTO: ANDRES HAABU

PANE TÄHELE

Kuidas Järvet ehitajalt altkäemaksu nõudis

Enamiku tõenditest hankis prokuratuur kohtumistelt ja telefonikõnedest. Materjal kogunes kaks aastat tagasi neljalt kohtumiselt, kõigil neist oli teemaks altkäemaks. Kohtumistel pakkusid Teet Järvet ja tema partner Heigo Soppe võimalusi, kuidas altkäemaksu tasuda. Altkäemaksu andmist oleks varjatud nõustamise nimetuse all.
Järvet ennast süüdi ei tunnistanud ja lubas teda süüdimõistva otsuse edasi kaevata.

Kohtumine 12.01.2015.
Tallinnas asuvas Tondi Restos kohtuvad E&G ehitusjuht ja Real-E State esindajad Teet Järvet ja Heigo Soppe. Kohtumisel küsivad Soppe ja Järvet ehitajalt 50 000 eurot selle eest, et E&G saaks objektil teha töid omanikujärelevalve takistusteta.

Kohtumine 02.02.2015.
Tondi Restos saavad taas kokku E&G ehitusjuht ning Teet Järvet ja Heigo Soppe. Sellel kohtumisel pakuvad Järvet ja Soppe võimalust suurendada tehtud tööde aktil auditeeritavat summat 10 000 eurot, mille kohta esitaksid nad E&G-le eraldi arve mingi teenuse nimetuse all. Ehitusjuht keeldub pakkumisest.

Kohtumine 13.02.2015.
Pubis Kamikadze kohtuvad E&G juhatuse liige Artur Fjodorov ja Heigo Soppe. Viimane küsib 50 000 eurot selle eest, et aitab konsultatsioonina teha, kooskõlastada ja kinnitada igal kuul E&G esitatavad tehtud tööde aktid. Need on ehitajale aluseks tellijalt raha saamisel.
Soppe lubab ka vajadusel abistada ehitusobjektil lisatööde leidmisel. Nii saanuks E&G küsida tellijalt, Ida-Virumaa kutsehariduskeskuselt raha juurde ning poleks kaotanud kokkuvõttes altkäemaksu andmisega, kuna saanuks tellijalt lisasumma.
Soppe lubab altkäemaksuga nõustumisel E&G-le, et ei järgi ehitustöödele kehtestatud nõudeid ja tööde mahtu.

Telefonikõne 16.02.2015.
Heigo Soppe ja E&G juhatuse liikme Artur Fjodorovi telefonikõne. Ehitaja nõustub andma altkäemaksuna 50 000 eurot. Soppe lubab selle kohta teha konsultatsioonilepingu, mis kiirendab protsessi.

Kirjavahetus 17.02.2015.
E&G ei allkirjasta talle edastatud ehitustööde nõustamislepingut summaga 50 000 eurot. Samuti ei tasu ettevõte arvet summas 30 000 eurot.

Kohtumine. 05.03.2015
Marienthali Keskuse söögikohas Kohvik&Bistroo kohtuvad Artur Fjodorov ning Heigo Soppe. Seekord on juures ka Teet Järvet. Soppe ja Järvet küsivad taas 50 000 eurot ning kinnitavad, et E&G-l ei teki raha andes Ida-Virumaa kutsehariduskeskuse ehitusobjektil probleeme ja tehtud tööde aktid saavad takistusteta allkirjastatud.

LÜHIDALT

Yana Toom valmistas üllatuse

Keskerakonna poliitik Yana Toom mõtles üleöö ümber ega moodusta kohalike valimiste tarbeks eraldi valimisnimekirja.
Toom vabandas reede lõunal Tallinna keskraamatukogus antud pressikonverentsil enda liitlaste Olga Ivanova ja Oudekki Loone ees, kellel oli vähe aega otsusega kohaneda.
Toom helistas hommikul ka Edgar Savisaarele, kes pidi samuti nimekirjas osalema, ning andis talle teada, et on otsustanud jääda. "Sellega kõne lõppes," lisas Toom.

SCANMET
FINE METAL POLISHING • SINCE 1994

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

Scanmet OÜ on 1999. aastal loodud metallide mehaanilise lihvimise ja poleerimisega tegelev allhankeettevõte.
Alates asutamisest on ettevõtte eesmärk olnud oma klientidele metallide pinnatöötlusega seonduvate kvaliteetsete teenuste pakkumine.

Ettevõtte laienemise tõttu Lääne-Virumaale otsime oma meeskonda tublisid, positiivseid metallitööala spetsialiste.

Meeskonda ootame:
CNC-metallitööpinkide operaatorit
roostevabade metallide TIG-keevitajat

Meie pakume:
tänapäevaseid töötingimusi
stabiilset töökohta
konkurentsivõimelist töötasu
arenemisvõimalusi

Kandideerimiseks saada oma CV meiliaadressile:
kalev@scanmet.ee
Mob.: +372 534 00779

ALATES AUGUSTIST 2017 PAKUME ROOSTEVABAST TERASEST MATERJALIDELE ALLHANKETÖID:
- lehetöötlus CN-stantspingiga
- painutustöid CNC-painutuspingiga
- keevitustöid TIG-tehnoloogial

Aadress: Tööstuspargi põik 3,
46601 Vinni alevik, Lääne-Virumaa
Kontakt: juri@scanmet.ee Mob: +372 504 2133

KELMUS

Elektrivargaid ootavad mustad päevad

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

Uute kaugloetavate arvestite abil suudab Elektrilevi vargani jõuda kahe tunniga, kinnitab ettevõtte tarbimise järelevalve juhataja Toomas Kask.

Mullu jõudis võrguteenuse ettevõte jälile 1301 elektrivargusele, mille eest esitati kelmidele tagantjärele 224 000 euro väärtuses arveid. "Kui varem töötasime põhimõttel inspekteeri ja tuvasta, siis nüüd tegutseme teises järjekorras – tuvasta ja inspekteeri," selgitas Kask. Nüüd saab juba andmete põhjal selgeks teha, kus on potentsiaalsed varguskohad.

Tänu kaugloetavatele arvestitele on Elektrilevi võrgukadu vähenenud viimase nelja aasta jooksul pea kolmandiku võrra. Kadu tekib osalt elektriliinide soojenemisest, osalt varguste tõttu. "Piltlikult võib öelda, et kui Eestis poleks elektrivargusi, saaks pool Saaremaad elektri tasuta," tõi Kask näite.

Uute arvestite tulekuga on Kase sõnul kõige sagedasem varastamise viis arvestist mööda juhtimine. "Meetodite kirjeldamisel väga detailseks ei läheks, aga üldiselt on need ajas muutuvad. Teatud mõttes on see nagu dopingu vastu võitlemine spordis. Peame ise pidevalt arenema, et uusi ebaseadusliku tarbimise võtteid avastada ja tõestada," kirjeldas Kask.

Tuhanded üritajad

Laias laastus on Elektrilevi võrkudes praegu 4000 tarbimiskohta, kus sihilikult elektrit varastatakse. Huvitavamaid vahejuhtumeid Kask kirjeldada ei soovi. "Küll aga võime öelda, et kõige suuremad viimase aja vargusjuhtumid on olnud väärtuses 30 000 eurot," märkis ta.

Kõige karmimat kehtivat karistust elektrivarguse eest kannab Margus Luik, kellele kohus määras mullu detsembris ühe aasta ja viie kuu pikkuse vangistuse, mis asendati hiljem 510 tunni üldkasutatava tööga. Elektrilevi kodulehelt leitavast vooluvaraste loendist väärivad veel äramärkimist Sven Ruder, kes teenis kolmekuuse vangistuse, ja Vladimir Jevstratov, kellele mõisteti tingimisi vangistus aastaks ja kaheks kuuks.

Karistuse lõppedes võtab Elektrilevi nime häbipostist maha.

TEADE ENDISTELE AS EESTI TELEKOM VÄIKEAKTSIONÄRIDELE

12. jaanuaril 2010. aastal ostis Telia Company AB välja AS-i Eesti Telekom väikeaktsionäride aktsiad. Ülevõtmisele järgnenud kohtumenetluse käigus määrasid kohtud, et õiglase hüvitise suurus ülevõetud aktsia kohta pidanuks olema 0,64 euro võrra suurem algselt tasutust. Endistel väikeaktsionäridel, kes olid kantud AS Eesti Telekom aktsionäride nimekirja seisuga 12.01.2010, on õigus esitada oma nõuded Telia Company AB vastu täiendava hüvitise saamiseks.

Selleks, et Telia Company AB´l oleks võimalik täiendav hüvitis välja maksta, palume eelnimetatud väikeaktsionäridel esitada oma digitaalallkirjaga avaldus koos pangakonto andmetega Ellex Raidla Advokaadibüroole e-posti aadressil claims@ellex.ee. Kui avalduse saatmine e-posti teel ei ole võimalik, palume dokumendid edastada Ellex Raidla Advokaadibüroole aadressil Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn.

Täiendav info veebiaadressilt: **http://telekom.ellex.ee**

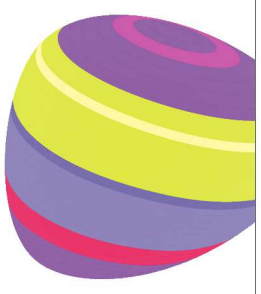

Telia

EKSPORT

Hiina miljarditurg ootab Eesti tooteid

Hiigelsuur Hiina turg võiks anda Eesti ekspordile tõhusat tuge, eriti pärast Venemaa turu ärakukkumist. Veterinaar- ja toiduameti hinnangul võiks meie trump Hiinas olla mahetooted.

▶ **Üle 15 aasta Hiina turule kaupa viinud Reyktali juht Mati Sarevet ütles, et uue tootega turule pääsemine on arusaamatu, läbipaistmatu ja aeganõudev protsess isegi juba seal tegutsevale ettevõtjale.** FOTO: ANDRAS KRALLA

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee
Äripäev

Veterinaar- ja toiduameti peadirektor Indrek Halliste ütles, et riigile on eri tooteliikidega Hiina turule pääsemine suur ja töömahukas ettevõtmine, milleks tuleb läbida väga palju nõudeid ja menetlusetappe. "Võib tunduda, et Hiina on kauge ja kättesaamatu, aga kui süstemaatiliselt tegeleda, siis on võimalik seal turgu avada erinevate kaubaartiklitega," ütles ta.

Halliste sõnul on oluline ka see, kui hästi Eesti riiklikult Hiinaga läbi saab. "Kas me oleme Hiina sõbrad või ei ole. Kui keegi kuskil väljendab ennast teistmoodi, pannakse mitme aasta töö piltlikult öeldes seisma," ütles ta ja lisas, et praegu saab Eesti Hiinaga väga hästi läbi ja ettevõtjad võivad end kindlalt tunda.

Halliste ütles, et Hiina turule sisenedes tuleb ettevõtjatel esiteks sealsed reeglid selgeks teha ja leida hea sideisik. Ilma selleta võib kehvasti minna, sest riik on suur ja reegleid palju. Ka inglise keelega Hiinas kaugele ei jõua.

VÕRDLUS

Eelmisel aastal hüppas eksport Hiina

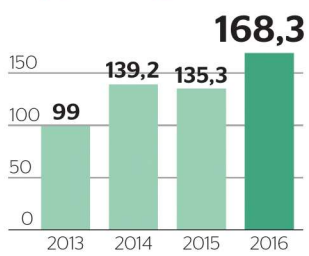

Siia tuuakse kordades rohkem kaupa

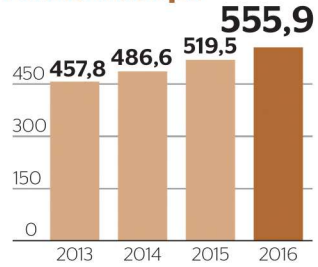

Pärast Venemaa turu ärakukkumist hakkas veterinaar- ja toiduametile tulema palju taotlusi selleks, et toiduaineid mujale eksportida. Amet on ettevõtjate teiste turgudega abistamiseks töö ümber korraldanud ja muutunud ühes sellega Halliste sõnul kontrollivast asutusest teenusepakkujaks.

Avaneb järjest rohkem turge

Igal aastal üritab amet avada toiduainete ekspordiks järjest rohkem turge, et ettevõtjatel oleks suurem valik. Uute eksporditurgude valikul vaadatakse esiteks, mida teevad teised Euroopa Liidu riigid ja meie naabrid: mis riigid on nad sihtturgudena kõige tähtsamaks seadnud, kas turul on ruumi toimetada või on suurtegijad selle juba ära napsanud, millised on tollimaksud. "Kui need on väga kõrged, siis turg võib lahti olla, aga kauba hind läheb kohapeal nii kõrgeks, et sinna ei ole mõtet tikkuda," rääkis Halliste. Peale selle vaadatakse tarbimise, isetootmise ja impordi prognoose ja seda, kelle vahendusel oleks turul lihtsam suhelda ja asju ajada.

Huvi peaks olema ka sektoril tervikuna ja eriti hea oleks, kui ettevõtjatel endil oleks kohapeal äripartnerid olemas.

Halliste märkis, et Aasias loevad vastastikused suhted. Eriti väärtustatakse seda, kui veterinaaramet või minister isiklikult käib kohapeal suhteid loomas.

"Näiteks Hiinas hakkasid asjad pärast meie külaskäiku kohe muutuma. Meil on seal lõheliste Hiina turule saamise menetlus praegu töös ja tagasi tulles anti juba teada, et nad sooviksid kokku leppida aja meie järelevalvesüsteemi ja ettevõtete auditeerimiseks."

Aasia riigid tahavad tihedat läbikäimist, rõhutas Halliste. "Eriti väärtustavad nad, kui tullakse ise kohale, räägitakse läbi ja selgitatakse olukorda. Seal ei piisa lihtsalt sellest, et kuskilt kaugelt keegi saadab e-kirju. Need jäävadki sellesse üldisesse suurde pakki," ütles Halliste.

Massiga me mõjuda ei saa

Halliste sõnul võiksid Eesti ettevõtjad Hiina turu poole julgemalt vaadata. "Ma saan aru, et võib-olla ei ole leitud veel häid partnereid või ei ole kujundatud Hiina turu jaoks ärimudelit," ütles ta. Siiski on palju kalatootjaid, kes võivad viia Hiina kilu, räimi ja lestalisi, piimatooteid võiks tema sõnul eksportida neli ettevõtet. "Samas peame arvestama, et eelmise aasta kevadel Hiina turg meie piimatoodetele alles avati, see võtab natuke aega."

Halliste arvates ei ole meil mõtet minna Hiina turule massiga lööma, sest kui ka kogu Eesti tootmine sinna viia, ei suudaks me ära toita ühte Hiina linnagi. "Selle jaoks, mida Hiina vajab, jääb ka terve Euroopa kaubamaht väikseks."

Halliste sõnul võiks Eesti tootjatel olla Hiinas ühtne turundusstrateegia, sest maailma mastaabis oleme väikesed ja mitu erinevat turundusprojekti piisavat mõju ei saavuta.

"Meil on puhas loodus, puhas õhk, puhas vesi, kvaliteetsed tooted. Me peaksime pro-

Põhitõed: kuidas Hiina turul läbi lüüa ja mitte

Küsimustele vastab EASi Aasia infokeskuse juht Liisi Karindi.

Kuidas peaks ettevõtja valmistuma Hiina turule minekuks? Tihti arvatakse, et piisab vaid Hiinas partneri leidmisest ja äri läheb käima. Tegelikult võtab turule sisenemine üks-kaks aastat ja tähendab ressursimahukaid tegevusi: turu ja klientidega tutvumine, toote turusobilikkuse kontrollimine, imporditingimuste ja -standardite kaardistamine, tolli- ja muude maksude ja hinnakujunduse selgeks tegemine, intellektuaalomandi kaitse, maksemeetodite ja lepinguliste eripärade tundmaõppimine jne.

Kindlasti ei tohiks jätta neid küsimusi Hiina partneri lahendada – tulemuseks võib olla, et kaotatakse oma kaubamärgi õigused, tuleb kinni maksta ettearvatust suuremad kulud või seistakse silmitsi olukorraga, kus ärivaidlus on viinud kohtuotsuseni, mida Hiinas ei ole võimalik kehtestada.

Hiina koosneb väga erinevatest piirkondadest, mistõttu tuleks valida sobiv kohalik turg. Samuti peaks olema valmis oma toodet, pakendit vm vastavalt turu nõuetele ja eelistustele muutma. Turu suuruse tõttu on mõeldamatu, et üks partner suudaks katta kogu Hiinat. Seetõttu pole soovitav sõlmida lepingut, mis annaks eksklusiivõigused ühele partnerile.

Millega peaks sealsete äripartneritega suheldes arvestama? Eestlased on tagasihoidlikud ja naiivselt ausad – sellise lähenemisega kaugele ei jõua. Hiina on äärmiselt konkurentsitihe turg, seega peab olema nii müügikõne kui ka turule sisenemise strateegia hästi ette valmistatud. Hiinas kehtivad tihti teistsugused müügiargumendid kui näiteks Euroopas ja need tuleks endale enne ärikohtumist selgeks teha.

Müügifaasis peab olema valmis 10–15 minutiga vastaspoolele selgeks tegema, kuidas teie ärihuvid kattuvad, miks just teie toode võiks saavutada Hiina turul edu ja milline näeb välja äriplaan. Partnerluse loomisse tuleb aga nii ajaliselt kui ka rahaliselt panustada: vastata iga võimalikku sotsiaalkanalit pidi ja ükskõik mis kell saabuvatele küsimustele, külastada partnerit ise ja kutsuda teda külla, tunda huvi partneri perekonna ja isikliku eluolu vastu, olla valmis ka ennast avama jne.

Eestlastel on komme vabamas õhkkonnas iroonilisi või isegi sarkastilisi nalju teha, aga sõltuvalt regioonist võidakse Hiinas sellist suhtlemist kas mitte mõista või saadakse sellest valesti aru.

Millised on ohud ja kuidas neid vältida? Petuskeemide ohvriks on kerge sattuda, kui partneri tausta ei kontrollita. Alati tasub kas või Google'i abiga otsida lisainfot ettevõtte kohta. Sissejuhatuseks võib tutvuda näiteks EASi "Eksport Hiina" portaalis toodud juhendiga, kuid

KOMMENTAAR

Hiina turule minek kiusab bürokraatiaga

MATI SAREVET
peamiselt krevettide püügi, töötlemise ja müügiga tegeleva ettevõtte Reyktal juht

Oleme oma tooteid Hiina viinud üle 15 aasta. Hiina on mõnes mõttes keeruline turg, kõige suuremad probleemid on seal bürokraatlike regulatsioonidega.

Seal nõutakse kalatoodete puhul alates 2014. aastast iga liigi eraldi registreerimist. Näiteks kilu-räime sisseveo jaoks loa taotlemisega tegeles maaeluministeerium kaks või kolm aastat. Kui me registreeriksime Hiina turule kõik kalaliigid, mida püüame, võtaks see väga pika aja.

Me oleme suhteliselt väike riik ega suuda Hiina formaalsustest tihtilugu läbi murda. Nende liikidega, mida oleme Hiinasse müünud, probleeme ei ole. Kui aga meil tekib mingi uus kalaliik, on registreerimine arusaamatu, läbipaistmatu ja aeganõudev protsess. See on kõige suurem probleem, mis meid häirib.

Me oleme sinna müünud põhiliselt krevetti ja ka Grööni süvalesta ja karelesta. Oleks huvitatud ka tursa müümisest, aga tursa registreerimisega on probleemid. Bürokraatlikult on ta keeruline.

Probleem on ka see, et me oleme väga väikesed ja nemad väga suured. Tihtilugu me ei suuda nii palju pakkuda, kui selle turu nõudlus oleks. Hiina turgu ei saagi vallutada, see on nii lõpmatu.

Leidke kohalik partner

ARDI RATASSEPP
Omniva rahvusvahelise äri juht

Meil on Hiinas välja kujunenud 5–6 koostööpartnerit. Kuna Omniva tegi hiinlastega ka ühisettevõtte Post11, on meil hea ligipääs kohalikule infole ja see aitab leida järgmisi kontakte.

Et Hiinas edukas olla, on hea, kui on keegi, kes tunneb turgu ja räägib kohalikku keelt. Meil on tänu partnerile see olemas. Keeleliselt võid ju aru saada, aga kultuuriliselt võib sõnade ja teksti taga olla erinev lähenemine. Sellepärast on oluline, et on kohalik oma inimene, kes aitab ja on huvitatud samast äritulemusest.

Kuna meil on Hiinas ka EASi esindaja, siis vahetame aeg-ajalt kogemusi ja see tuleb kasuks. Kui Hiina minna, tuleks alustuseks nõu küsida EASilt, teiseks on koolitajad, kes räägivad Hiina kultuurist ja ärikultuurist.

Hiinas on messe ja seminare, kus kohtuvad teenuse tarbijad ja pakkujad. Sealt tekkisid meil kontaktid ja sealt me alustasime. Hiinlased olid nõus proovima meie teenust ja tõestasime, et suudame lubatud teenust pakkuda.

Äri on arenenud ja oleme suutnud teenust laiendada ja mahtu kasvatada. Eelmisel aastal vedasime ligikaudu 40 miljonit saadetist, Eesti mõistes on see kasv alustava ettevõtte jaoks väga kiire. Sellel aastal on eesmärk pigem kasvatada neid mahte, nii et tänavu võiks ikka üle 60 miljoni saadetise ära tulla.

mo just sinna fokuseerima," tõi Halliste näite. Veterinaar- ja toiduamet ongi nüüd tema sõnul mahesektori fookusesse võtnud ja hangib luba, et sellist kaupa saaks Hiina turule viia.

Halliste selgitas, et näiteks võib turg olla veiseliha ja -toodete jaoks lahti, aga veiselihast mahetoodete müügiks peab olema eraldi luba ja selle menetlemine võib võtta aasta kuni kolm.

"See võtab kaua aega, aga samas on see hiinlaste jaoks nii atraktiivne, et meil tuleb see läbi suruda."

Peale selle tasuks tema arvates Eestist Hiina viia lastetoitu. Need on seal karmimate reeglite all, kuna neil on sellega olnud halbu kogemusi. Nõudlus lastetoitude järele on Hiinas väga suur. Ka nende ekspordisertifikaadi taotlemine on praegu töös.

▲ **Omniva ja hiinlaste ühisettevõtte Post11 Hiinast Tallinna lennutatud kaup.** FOTO: OMNIVA

Tavapärasest veel suurem kontroll

Tõenäoliselt lisandub sügisest kontroll ka nendele toiduainetele, mida praegu saab Hiina vedada ilma sertifikaadita.

Nimelt kehtestas Hiina uued reeglid, mis jõustuvad selle aasta 1. oktoobrist. Need nõuavad veterinaar- ja toiduameti väljastatud ja tootepartii ohutust tõendavat sertifikaati ka madala riskiga toodete importimisel, näiteks küpsised, limonaad, joogivesi. "See tähendab sektorile kulutusi ja ajapiiranguid. Hiina pool ütleb, et see tagab turule jõudvate toodete ohutuse ja hoiab ära toidu võltsimise ja seega kaitseb nende tarbijat," rääkis Halliste.

Hiina on uute reeglite kohta teatise esitanud ka Maailma Kaubandusorganisatsioonile. Juulis peaks selguma, kuidas see vastu võetakse ja kas Hiina leevendab sertifikaadiga kaasnevat nõuet või mitte.

petta saada

vajadusel saab kasutada ka EASi ekspordipartneri taustakontrolli teenust.

Samuti on oht jääda ilma oma kaubamärgist, kuna keegi teine jõuab selle Hiinas esimesena registreerida. Nimelt kehtib Hiinas süsteem, mille järgi kuulub kaubamärk sellele, kes registreerimistaotluse esimesena sisse annab.

Eesmärk ei tohiks olla ühe konteineri müük Hiinasse, vaid jätkusuutlik äri, mis tähendab, et kaup peab jõudma lõpptarbijani viisil, mis tagab selle sisulise ja välimusliku kvaliteedi, tarbija korrektse arusaama kauba kasutustest ja eelistest ning oodatud klienditeeninduse. Just selles valdkonnas alahinnatakse tihti Hiina tarbijate nõudmisi ja vajadusi ning ülehinnatakse oma võimekust.

Samuti minnakse sageli lihtsama vastupanu teed ning jäetakse Hiina turu arendamine vaid sealse partneri hooleks, teadmata, kas ja kus tal abi vaja läheks.

STATISTIKA

Tänavu on Hiinasse viidud enim masinaid

Eestist Hiinasse veetud kaupade väärtus eurodes

	2017 jaanuar–aprill
masinad, mehhaanika- ja elektriseadmed	**38 989 947**
puit ja puittooted	17 979 723
foto-, mõõte-, meditsiiniinstrumendid	5 809 841
metallid ja metalltooted	3 373 781
muud tööstustooted	1 187 923
taimsed tooted	1 170 970
paberimass, paberi- või papijäätmed jm	1 167 049
sõidukid, lennukid, laevad jm transport	1 046 143
mineraalsed tooted	1 031 476
plastid ja plasttooted, kumm	598 864
tekstiil ja tekstiiltooted	513 005
valmistoidukaubad, karastusjoogid, alkohol	122 350
keemiatööstuse tooted	100 501
kunstiteosed, antiikesemed	27 000
loomad, loomsed tooted	18 916
kivist, kipsist jms materjalist tooted	10 463
jalatsid, peakatted, varjud, kepid, piitsad	540
toornahad, nahk, karusnahk	165
kaubad kokku	**73 148 657**

772,6

tonni külmutatud kala viidi eelmisel aastal Eestist Hiina. Krevette viidi 1997 tonni.

merevarustus
Suvehooaja kampaania 2017
Jahtide, kaatrite ja paatide varustus parima hinnaga!

ICOM
329€
Icom käsijaam VHF IC-M93D
Kõige õhukesem veepinnale jääv käsijaam. Sisseehitatud GPS, aktiivne mürasummutus ning DSC funktsionaalsus. teevad IC-M93D'st parima saadaoleva käsijaama.

ICOM
299€
ICOM VHF GPS IC-M423G
Veekindel VHF raadiojaam sisseehitatud GPS vastuvõtjaga. Aktiivne mürasummutus, kanali vahetamise nupud mikrofonil, võimas 10w valjuhääldi.

59,95€
Kokkukäiv tool Yachting
Klassikaline kokkukäiv paaditool. Alumiiniumist raam, puidust käetoed ja Navy-Blue tumesinine kangas.

11,95€
450x300
Paadivaip
Tumesinine vaip libisemisvastase põhjaga.
450 x 300 11,95€
450 x 1500 34,95€

Tutvu kogu tootevalikuga internetis: www.merevarustus.ee
SCOUT NASA vespermarine ROBSHIP em-trak victron energy POWERDRIVE

Rael Autokeskus
PEUGEOT KIA RENAULT DACIA
Ametlik esindaja Viljandimaal
Tallinna 97, Viljandi
Tel 433 0987, e-post automyyk@rael.ee
www.rael.ee
www.rael.ee

TULEMUS

Kanajevi firma lipsas langusest välja

Eesti ühele rikkamale ettevõtjale Anatoli Kanajevile kuuluv Transiidikeskus kasvatas eelmisel aastal käivet, kasumit ja kasumlikkust.

45

protsenti tõusis Transiidikeskuse ärikasum võrreldes eelneva aastaga.

Ettevõtte müügitulu kerkis aasta varasemaga võrreldes 5% võrra, 19,2 miljoni euroni. Ärikasum kosus aastaga 45% võrra, 3,6 miljoni euroni.

Ettevõtte juht Vladimir Popov selgitas, et stabiilse konteinerkäibe kõrval andis olulise panuse ettevõtte tulemusse üldkaubaterminali kaubakäibe kasv.

"Ettevõte pingutused kompenseerida vähenenud Venemaa nõudlust Eesti oma eksportkaupadega on hakanud vilja kandma. Oleme investeerinud puidugraanulite ja vilja eksporti toetavate ladude ja ladustamiseks vajalike laborite arendamisse," ütles ta. Kokku investeeris ettevõte mullu 5 miljonit eurot ja plaanib tänavu investeerida 4 miljonit. "Investeeringud võimaldavad klientidel kaupa enne eksporti meie ladudes hoida, ümber laadida ja selle kvaliteeti mõõta," ütles Popov.

Möödunud aastal andis ettevõte tööd keskmiselt 229 inimesele, kelle keskmine kuutasu oli 1450 eurot ehk 8,2% aastatagusest rohkem.

Omanikutulu ettevõte mullu ei jaganud. Ettevõtte omanik on Kantauro OÜ, mille omanik on Anatoli Kanajev.

ÄRIPÄEV.EE

LÄTI

Prantsusmaa võimud nõuavad hiidtrahvi

Läti Rietumu pank teatas, et Prantsusmaa esimese astme kohus nõuab rahapesu ja maksudest kõrvalehoidmise asjas Läti pangalt 80 miljoni euro suurust trahvi.

Prantsusmaa võimud esitasid möödunud kevadel rahapesuüüdistuse teiste hulgas Rietumu Bankale ja selle presidendile Aleksandrs Pankovskile. Prantsusmaa uurijad kahtlustasid, et Rietumu Banka aitas aastatel 2008–2012 finantsettevõttel France Offshore ja selle juhil ligikaudu 850 miljoni euro eest raha pesta. Esimese astme kohus mõistis nüüd Läti panga süüdi, suutes tõendada maksudest kõrvale hoidmise ligikaudu 200 miljoni euro ulatuses.

Meedia andmetel sai Rietumu Banka 80 miljoni euro suuruse rahatrahvi, panga juhile Pankovsile mõisteti tingimisi nelja-aastane ning Rietumu panga esindajale Prantsusmaal Sergejs Scukale aastane tingimisi vanglakaristus. France Offshore'i juhile Nadav Bensoussanile mõisteti kaheaastane vanglakaristus ja kolme miljoni euro suurune rahatrahv.

Kokku peavad süüdimõistetud maksma Prantsusmaale 10 miljonit eurot trahvi.

Rietumu Banka ütles börsiteate vahendusel, et ei nõustu Pariisi esimese astme kohtu otsusega ning plaanib selle edasi kaevata.

ÄRIPÄEV.EE

TIPPKOHTUMINE

G20: Trump jäi enesele kindlaks

"Teeme Ameerika jälle suureks," säutsus USA president Donald Trump eile Twitteris, vaadates tagasi laupäeval Hamburgis lõppenud G20 riikide tippkohtumisele.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee
Äripäev

Trump jäi seal kindlaks oma nõudmisele, et kaubavahetus riikide vahel peab olema paremini tasakaalus, ega lasknud ennast ümber veenda ka otsuses võtta USA allkiri tagasi Pariisis 2015. aastal sõlmitud kokkuleppelt kliima soojenemise pidurdamiseks.

Kohtumine lõppes hapra kompromissiga, mis jättis õhku suure kaubandustüli võimaluse. See võimalus puudutab praegu eelkõige terast, mille ületoodang maailmaturul on väga tuline teema. USA on ähvardanud kodumaiste tootjate kaitseks terase impordile trahvitollid või kvoodid kehtestada, tuginedes selleks üliharva kasutatud seadusepügalale riikliku julgeoleku tagamisest.

G20 riikide eesistuja Saksamaa kantsler Angela Merkel pingutas Hamburgis selle nimel, et lahendusi otsitaks ikka riikide koostöös, mitte ühepoolsete sammudega.

Kohtumise lõppdokument rõhutaski ühise lahenduse otsimise tahet ning kiirustas tagant eelmisel G20 tippkohtumisel Hiinas terase ületoodangu vähendamiseks loodud koostööfoorumit, et see novembriks konkreetsed lahendused lauale paneks. USA administratsioon on teemat juba aprillist alates analüüsinud ja lubanud piiranguid, mis riskivad eriti valusalt lüüa mitte niivõrd Hiina, kui USA liitlaste Kanada, Euroopa Liidu ja Jaapani pihta. Halvimal juhul võib teemast paisuda kaubandustüli – ajaleht Financial Times kirjutas, et Euroopa Liit on juba koostamas nimekirju USA kaupadest, mida vajadusel vastutollidega karistada.

Angela Merkel möönis G20 kohtumise ajal korduvalt, et kõnelused kulgevad raskelt. Kitsalt Ameerika huvidest joonduv USA uus valitsus triivib selgelt seni kehtinud konsensusest eemale.

Kaubanduspoliitikas jõuti siiski kompromissile. Ühisavalduses lubasid kõik G20 riigid hoida turud avatud ja tõrjuda protektsionismi, kuid varasemast rohkem rõhutatakse seekord seda, et kaubavahetuses ja investeeringutes peavad mõlemale poolele kehtima võrdsed tingimused. Ja seda seisukohta ei väljendanud kohtumisel sugugi ainult USA, vaid toetasid ka näiteks Türgi, Euroopa Liit ja Prantsusmaa president Emmanuel Macron, osutas Wall Street Journal. "Jätkame võitlust protektsionismiga, sealhulgas igasuguse ebaausa kaubandspraktika vastu, tunnistades seejuures legitiimsete kaitsemeetmete rolli," seisab ühisavalduses. Neis viimastes sõnades peitub võimalus ühepoolseteks sammudeks ja tülide algeks. See on G20 ühenduselt esimene n-ö reservatsioonidega toetus vabakaubandusele.

Teisalt on saavutus, et USA kirjutas alla tekstile, mis toetab reeglitepõhist rahvusvahelist kaubandust ja seda ellu viivaid rahvusvahelisi institutsioone.

USA jäi isolatsiooni

Selgelt eraldi jäi USA teistest G20 riikidest kliimapoliitikas. Kõik ülejäänud riigid kinnitasid, et Pariisis 2015. aastal sõlmitud kliimakokkulepet tagasi ei pöörata ja seda asutakse täitma. USA kohta märgitakse ühisavalduses, et USA otsus kliimaleppest taganeda on teadmiseks võetud ning USA lõpetab viivitamata president Barack Obama ajal USA-le lepinguga võetud kohustuste täitmise. USA lubab küll jätkata heitme-

Meie sisustame sinu kontori!

Pakume nii uut kui vähekasutatud kontorimööblit

ECOFURNI.COM
KONTORIMÖÖBEL

Kinnarps ISKU EFG Martela

- ANTIIK
- KAPID
- KAUPLUSE SISUSTUS
- KONTORITARBED
- LAUAD
- MÖÖBLI LISATARVIKUD
- NAGID
- PEHME MÖÖBEL
- SAHTLIBOKSID
- TAHVLID
- TOOLID
- TURVA-JA HOIUKAPID
- VAHESEINAD
- VAIBAD

HEAD HINNAD!

info@ecofurni.com I www.ecofurni.com

MANNLINES
Regulaarsed ro-ro-, saematerjali-, konteiner- ja projektveod

- Saematerjali transport Inglismaale, Hollandisse, Belgiasse
- Metsa-,ehitus- ja raskeveomasinate meretransport
- Ülemaailmne ro-ro-lüli läbi Bremerhaveni sadama Eestisse, Venemaale
- Inglismaa–Eesti kaubaveo transiitaeg kolm päeva
- Uksest ukseni transport

INGLISMAA, BENELUXI, PRANTSUSMAA, SAKSAMAA IMPORT-EKSPORT
ROTTERDAM – TALLINN V.V. KONTEINERLIIN

Paldiski Turku
MANNLINES RORO
Bremerhaven
Harwich
Cuxhaven

Rotterdam Tallinn Riga
MANNLINES KONTEINER
St Petersburg Klaipeda

Broneerimine ja lisainfo:
Mann Lines OÜ
tel 679 1450
faks 679 1455
Rae põik 10
76806, Paldiski
mannlines@mannlines.ee
www.mannlines.com

◀ USA president Donald Trump ja Saksamaa kantsler Angela Merkel G20 riikide tippkohtumisel Hamburgis. FOTO: EPA

> **Me ei pea erimeelsusi varjama, ühisavaldus peab kajastama ka valdkondi, kus üksmeelt ei ole.**
>
> **Saksamaa liidukantsler Angela Merkel**

te vähendamist, kuid mitte majanduskasvu ja energiajulgeoleku arvel. Teisalt lubab USA teistele riikidele "puhtamat juurdepääsu" fossiilsetele kütustele, mis ilmselt on viide USA kildagaasi ekspordile.

Kohtumine Putiniga

Kohtumise raames toimusid ka maailma liidrite kahepoolsed kohtumised, kus enim tähelepanu sai Donald Trumpi esimene silmast silma kohtumine Venemaa presidendi Vladimir Putiniga. Poole tunni asemel räägiti kaks ja veerand tundi.

Kohtumise järel oli Venemaa president optimistlik, rääkides läbimurdest ning väljendades kindlustunnet, et Trump jäi rahule tema vastusega, et Venemaa ei ole USA valimistesse sekkunud. Eile säutsus Trump Twitteris, et survestas Putinit sel teemal kahel korral ja Venemaa president eitas tungivalt sekkumist. "Oma arvamuse selles asjas olen ma juba öelnud…" lisas Trump. Eelnevalt oli USA Senati vähemuse liider Charles E. Schumer väljendanud nördimust, et Trump näib Venemaa presidendi sõnu rohkem uskuvat kui USA julgeolekuteenistusi.

Kohtumisel sündis kokkulepe relvarahu kehtestamiseks Süüria edelaosas, kuid Süüria presidendi Bashar al-Assadi rolli teemal jäädi eri meelt. Twitteris teatas Trump, et Venemaa vastu kehtestatud sanktsioone kohtumisel ei arutatud. "Midagi ei muutu enne kui Ukraina ja Süüria probleemid on lahendatud!" Küll aga on Trump valmis Venemaaga küberturvalisuse alal koostööd tegema, et valimisi häkkida ei saaks.

Trump kohtus ka Hiina presidendi Xi Jinpingiga, otsides endiselt ühiseid lahendusi Põhja-Korea relvastusambitsioonide ohjeldamiseks. Moel või teisel lahendus tuleb, ütles Trump, kes on mitu korda nurisenud, et Hiina ei aita režiimi piisavalt survestada. Agentuuri Xinhua andmeil kordas Hiina Põhja-Koreaga dialoogi jätkamise tähtsust.

Iseloomulikus ülivõrdes lubas Trump kõnelustel Suurbritannia peaministri Theresa Mayga brittidele EList lahkumise järel väga võimast kaubanduslepingut USAga, mis sünniks väga väga kiiresti.

Tippkohtumist Hamburgis saatsid vägivaldsed meeleavaldused, mis tõid kaasa palju rüüstamist. Vigastada sai üle 200 politseiniku. Kantsler Angela Merkel ütles, et valitsus aitab kahjud hüvitada.

SEADUS

IT-mehed tahavad puhkeajaseadust muuta

JAROSLAV TAVGEN
jaroslav.tavgen@aripaev.ee

Riigikogus on menetlemisel töölepinguseaduse muutmise eelnõu, millesse kavandatakse üht väikest muudatust, mille vastu võitlevad tuliselt ametiühingud.

Praeguse seaduse järgi on igal töötajal õigus nn puhkeajale ning iga töölepingu osa, mis jätab töötaja sellest õigusest ilma, tunnistatakse õigustühiseks. Seadus ütleb, et puhkeaega peab võimaldama nii päeva kui ka nädala jooksul.

Kui tööandja tahab, et töötaja oleks talle ka töövälisel ajal kättesaadav, näiteks kui on tekkinud erakorraline olukord, võib ta sõlmida töötajaga vastava leppe: töötaja nõustub sellega, et tööandja võib ta töövälisel ajal välja kutsuda, kui saab selle valmisoleku eest iga kuu 10% palgalisa. Kuid kui selline valveajarežiim ei jäta töötajale päeva või nädala jooksul seaduses ettenähtud puhkeaega, muutub töölepingu see osa ebaseaduslikuks.

Reformierakond on otsustanud seda seaduse osa täiendada ja muuta valveajale seatud piiranguid – ära kaoks töötaja puhkeaja arvestus, kui valveaja tundide hulk jääb alla 130 tunni kuus. Märgitakse, et see punkt kehtiks neil juhtudel, kui töö nõuab vahel kiiret ja edasilükkamatut sekkumist.

Itimeeste hüvanguks

Muudatusettepanek käidi välja paljuski IT- ja telekomiliidu algatusel. Organisatsiooni asepresidendi Tiit Tammiste sõnul on parandus vajalik, et IT-spetsialistid saaks töötada kodust ja mitte tulla kontorisse, kui neil pole seal parasjagu tööd, samas aga oleksid töövälisel ajal tekkinud eriolukorra puhul kohe olemas. Tema sõnul on selline olukord IT-firmade argipäev.

Ametiühingute keskliit aga on seadusemuudatuse vastu. "Valvekorda on tõepoolest vaja rakendada, kuid selle üle, kuidas seda teha, peavad otsustama ametiühingud. Kui seda küsimust hakkab lahendama igaüks omamoodi, avastavad mõned töötajad end olukorrast, kus veedavad poole oma elust tööandja kontrolli all. See pole mõistlik ja ka Euroopa Liit ei toeta seda," selgitas ametiühingute juht Peep Peterson.

PAKUME AIA- JA MOODULMAJU KOOS PAIGALDUSEGA

vaata lisa
www.bebris.lv
kirjuta info@fbm.ee
või helista 5694 9474

Võtmed kätte hinnad alates 4200.-
Arvestades Eestimaa suve on kõikidesse majadesse ka kamina paigalduse võimalus.

Oleme puitehitiste alal 16aastase kogemusega ning meie tooted vastavad ELi ja USA standarditele.

Saaremaa Saunad™

OÜ Saaremaa Saunad
Saare mk, Kudjape küla,
Lääne-Saare vald,
Mob: +372 510 7095
saunad@saaremaasaunad.ee
www.saaremaasaunad.ee
Saaremaa Saunad OÜ

Kõikidel meie toodetel garantii – kaks aastat
SAUNAD SAAREMAA MEISTRITELT
KIIRE TEOSTUS

toimetaja Anu Jõgi
667 0169
anu.jogi@aripaev.ee

KOMMENTAAR

Lihtsus toob uued riskid

Ettevõtluskonto võib maksude vältimiseks kasvatada sularahatehingute arvu.

Eestis järgmisel aastal kasutusele tulev ettevõtluskonto, mis vabastab mikrofirmad raamatupidamiskoormast, on samm õiges suunas, sest väikeettevõtjate elu lihtsustamine vähendab Läti kogemusel nii varimajandust kui ka ümbrikupalku. Kõik, mis soodustab inimeste ettevõtlusega alustamist, on sotsiaalne turvavõrk.

Kuid Läti kogemus kinnitab ka, et iga lihtsustus toob uued ahvatlused kuritarvitusteks. Kümnendi vahetusel langetas Läti kuni viie töötaja ja alla 100 000eurose käibega firmade maksumäära 9 protsendini, mis nüüd on küll tõusnud 15 protsendini. Seda maksusüsteemi kasutab praegu üle 50 000 ettevõtte ja eraisiku, see on paljude inimeste elu kergemaks teinud ja julgustab ajama asju seaduslikult.

Eriti oluline oli selle võimaluse loomine seitse aastat tagasi majanduslanguse ajal, see muutis paljude ettevõtlike inimeste jaoks seadusliku sissetuleku saamise ja nn musta palga vältimise lihtsamaks.

Kuritarvitused ei jää tulemata

Samas kinnitab Läti kogemus, et ühest soodustusest ei tohiks loota võluvitsa, mis mikroettevõtted kiirelt laienema või riigi tulu kasvama paneb. Inimeste ettevõtlikkuse kasvatamiseks, sotsiaalsüsteemist sõltuvuse vähendamiseks ja tuntavaks majanduslikuks efektiks peab soodustuste-julgustuste pakett olema läbimõeldud, süsteemne ja pikaajaline.

Peale selle muidugi kuritarvituste oht. Lätis leidus maksulangetuse järel mõistagi hulk ettevõtjaid, kes töötajail end väikeettevõtjaiks registreerida lasid. Sellised ahvatlused on Eestiski tugevad.

Arvestada tuleb ka poliitilise riskiga. Juba esimesed suured ajalehepealkirjad kuritarvitustest tekitavad kiiresti poliitilise surve kogu eksperiment läbikukkunuks kuulutada. Samuti tuleb pikemaajaliseks tuluks algul kahjud sisse võtta, mis on poliitikas alati raske.

Eesti ettevõtluskonto projektis näen esmalt riski, et maksustades kogu panka laekuvat tulu, võib maksude vältimiseks kasvada sularahatehingute arv.

Kindlasti lõikavad väikeettevõtete soodustustest ja lihtsustustest kasu pereettevõtted, mis on üks jätkusuutlikumaid ettevõtlusvorme üldse. Kuid nende puhul tuleb silmas pidada sõltuvuse ohtu: pereettevõtted võivad eelistadagi jääda pigem väiksemate, kuid tugevalt soodustatud ettevõtete hulka, selle asemel et rohkem riske võttes laieneda, töökohti luua ja suuremat tulu teenida.

SANTA PURGAILE
Citadele Panga Grupi juhatuse liige

Esimesed suured ajalehepealkirjad kuritarvitustest tekitavad kiiresti poliitilise surve kogu eksperiment läbikukkunuks kuulutada.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Õnnelik ja nutikas eestlane?

Eestlastel on võimalus saada üheks maailma kõige taiplikumaks, efektiivsemaks ja õnnelikumaks-tervemaks rahvaks, sest meie seas on seda valdkonda jõuliselt uuendavaid inimesi.

Emotsionaalne tasand toimib inimestel praegu suuresti refleksipõhiselt. See tähendab, et isegi kui inimene seda ise ei soovi, aktiveerub enamik tema negatiivseid emotsioone automaatselt ja külvab kahju. Levinud on eelarvamus, et selline emotsioonide aktiveerumise viis ongi paratamatu ja inimlik. See on umbes sama hea, kui sa tahad minna paremale, aga su keha hakkab iseenesest kõndima vasakule – ning sina arvad, et nii peabki olema. Mõnes valdkonnas on probleemid kestnud nii kaua, et seda on hakatud pidama normaalseks.

Nii kaua, kui emotsioonid refleksidena aktiveeruvad, on ainult aja küsimus, kui käivitub mõni probleemne või hävitava mõjuga emotsioon, mis lükkab allakäiguspiraali suunas ja aktiveerib analoogia põhjal omakorda terve laviini sarnase mõjuga emotsioone.

Emotsioonide vang

On terve hulk emotsioone, mille krooniline iseeneslik aktiveerumine pole küll häire, kuid takistab ikkagi tööd ning koostööd: viha, rahulolematus, üleolek, tüdimus, vastupanu, ebakindlus, hirm teadmatuse ees, häbi, häbelikkus (misnüüd-mina-tunne), soov kätte maksta, võimuiha, ükskõiksus. Kahtlusetunne ja hirm eksida pärsivad julget ettevõtmist. Allaandmise tunne paneb loobuma, tagasilöökidest heituma.

Mentaalse aparaadi tervis ehk mõistuse toimimine pole ka just alati kiita. Oskust mõtelda, eristada omaenda infotöötluse alatüüpe või hoopis mõtlemist mingiks ajaks välja lülitada meil koolis ei õpetata. Praegu on nii, et eristamise võime pole eriti hea, muretsetakse, liigselt võetakse hinge oma negatiivseid mõtteid ning püütakse meeleheitlikult neid asendada positiivsetega. Ent inimene peaks ikkagi olema oma sisemaailma peremees, hea liider, mitte järgija või lausa ohver. Siin on võimalik suur areng alates mälu optimaalsest kasutamisest kuni võimekuseni eristada oma meenutusi ettekujutustest ning mõlemat omakorda päriselt toimuvast. Nii kujuneb hea reaalsustaju. See on täiesti teistsugune, märgatavalt tervem vaade.

HELENA LASS
arst

Meil on koolides küll kehaline kasvatus, kuid pole tunde, mis praktilisel viisil õpetaksid juhtima oma sisemaailma.

Teadvustamisvõime määrab meie keskendumise, võimekuse õppida ja orienteeruda nii uudses kui ka muutuvas ning võimaldab eristada olulist ebaolulisest. Praegu ei suuda enamik inimesi üle 30 sekundi samale asjale keskenduda.

Teadvustamisvõime on inimese universaalne töövahend, mille abil saab uurida ja ka suunata enda kõiki teisi vaimseid funktsioone, rääkimata kehast. Selle oskuse kasutajad tunneb ära sellest, et nad tulevad kiiremini ja valutumalt väljakutsetest läbi – nii, et juba lahendatud probleem ei kordu.

Stress pole vaid kehaline

Nii-öelda lihtsakoelisematest muredest on Eesti juhtide ja ekspertide hulgas kõige enam stressi ja suutmatust puhata või lõdvestuda, isegi kui selleks on soodne võimalus. Stress on peamine uks paljude häirete juurde, kuigi pole ise otseselt psüühikahäire.

Käsitleda stressi peamiselt füüsilisena on see sama hea kui pilduda tiiki kive ja näha vaeva järellainetuse tasandamisega. Stressi peamised komponendid on emotsioonid (kiirusetunne, süteloleku tunne, pingetunne jne) ja mõtted, mis emotsioone käivitavad. Piisab, kui meenub jälle see konflikt töö juurest, ning emotsioon hakkab automaatselt tööle.

Meile on õpetatud, mida teha väliste nähtuste ja olukordadega, kuid mitte seda, mida teha sisemistega. See, et inimesed on stressis ja läbi põlevad, pole kuidagi inimesele loomuomane, geneetiline ega ka ainuüksi töö süü. Meil on koolides küll kehaline kasvatus, kuid pole tunde, mis praktilisel viisil õpetaksid juhtima oma vaimsemat, sisemaailma osa. Aina enam vaimset võimekust nõudvas ühiskonnas hakkavad need haridusliku defitsiidi tagajärjed välja paistma.

Tõusuteel on depressioon, mitmesugused ärevushäired, unehäired, sõltuvusprobleemid, läbipõlemine. Pikemat aega püsinud negatiivsed mõtted ja emotsioonid lükkavad paigast ajukeemia, loovad ebaterveid ühendusi närvirakkude vahel. Selles faasis, kus juba diagnoositakse depressioon, on tahtejõu ja seniste oskuste baasil terveks saamise võimalus pigem teoreetiline.

2014 võeti tervise arengu instituudi statistika alusel kolmandik haiguslehti stressi ja psüühikahäirete tõttu. 2015. aasta andmetel diagnoositi igal kümnendal eestlasel mingit tüüpi häiritus vaimses tegutsemises. Suur hulk inimesi peab sellist tüüpi kannatusi elu osaks ega otsi lahendusi.

Kahjuks on õige haridusse puudus tekitanud väärarusaama, et oskuste puudumine on nõrk olemise märk. Ent sisemaailmas toimuvaid reaktsioone saab ja tulebki juhtima õppida. Endas toimuva juhtima õppimine on jõukohane, võimalik ja vajalik igale inimesele, sest igaüks on ju lõpuks pidevalt iseendaga silmitsi ja endal alati kaasas – ka keerulistel ja ootamatutel hetkedel.

KOMMENTAAR

Tugeva tiimita suurt ettevõtet ei ehita

Juht, kes on loonud ettevõtte ning palganud inimesed, saab ebaõnnestumistes süüdistada vaid iseennast.

Kui ma neli aastat tagasi oma ettevõtte Testlioga alustasin, ei osanud ma mõista, kui oluline on firma edule inimesed ja nende koostöövõime. Olin alati eeldanud, et hea äri aluseks ning edasiviivaks jõuks piisab suurepärasest ideest. See arusaam murti minu jaoks aga kohe, kui saime Angelhacki finaali ning just tänu oma tugeva asutajate tiimile 25 000 dollarit võitsime. See võit ei sõltunud niivõrd meie heast ideest, kuivõrd sellest, et olime "päris" tiim ja mitte suvaliselt kokku tulnud inimesed. Investorid ei investeeri pelgalt äriplaani – plaanid ju muutuvad vastavalt uutele turusituatsioonidele. Oluline on see, et on olemas tugev meeskond, kes on suuteline kiiresti nendele reageerima.

KRISTEL KRUUSTÜK
Testlio kaaomanik ja juht

Ma ei saa kunagi ebaõnnestumistes süüdistada kedagi teist kui iseennast.

Sel hetkel mõistsin, et kui sul ei ole tugevat meeskonda, kes rasketel hetkedel tuge pakub ja headel aegadel sinuga koos rõõmujoovastuses lakke hüppab, siis konkurentsirohkes tehnoloogia ärimaailmas väga kaugele ei jõua.

Minu jaoks on tähtis võimaldada oma töötajatele täisväärtuslik keskkond, kus nad tunnevad ennast olulisena ning saavad oma potentsiaali realiseerida. Inimesed ju ikkagi veedavad väga suure osa oma elust tööl ja kui nad ei saa seal ennast teostada ning oma unistusi ellu viia, siis kuidas saakski neilt eeldada, et nad viiksid sinu ettevõte järgmisele tasandile?

See on selge, et head inimesed ju kaasavad teisi häid inimesi. Mida rohkem on sul inimesi, kes austavad üksteist, suhtuvad üksteisesse professionaalsuse ning sõbralikkusega, seda kindlamini väldid suuremaks ettevõtteks kasvades vigu. Kui sul on tugevad sambad paigas, on palju lihtsam katust peale ehitada ning kokkuvarisemist vältida.

Tugeva tiimi loomiseks on kõige olulisem inimestevaheline koostöö. Koostöö laabub, kui inimeste vahel on usaldus ning julgus üksteiselt küsimusi küsida ning abi paluda. Just hiljuti lugesin Elon Muski e-kirja oma töötajatele, kus ta nentis, kui oluline on seista oma töötajate eest ja iga juht peab alati oma au ja uhkuse tagaplaanile jätma oma tiimi ees. Juhina töötan mina oma inimeste jaoks sama palju kui nemad minu jaoks.

Ma ei saa kunagi ebaõnnestumistes süüdistada kedagi teist kui iseennast. Mina oled loonud ettevõtte ning palganud inimesed – kui midagi kuskilt hallitab, siis vaatan peeglisse ja tean, et iga probleem on saanud minust alguse.

Kui ma ei ole leidnud meie tiimi õigeid inimesi, kes minu missiooni ja visiooni usuvad, siis iga selline juhtum lasub minu õlgadel – järelikult olen ettevõtte juhina kuskil seadnud sellise standardi, mis tegelikult ei vasta minu vajadustele, olgu see siis kiire liikumise või ebakompetentsuse tõttu.

Iga ebaõnnestumine on meie jaoks uus võimalus sellest midagi õppida ning täiel võimsusel sealt koos edasi sammuda.

JUHTKIRI

Tahad olla nagu investor Toomas? Ole

Äripäeva üks tuntumaid töötajaid on investor Toomas, kes toob kasu nii õigete otsuste kui ka eksimustega.

Reedene Äripäev vaatas investor Toomase portfelli ja kuigi selle aasta seis jõudis miinusesse, said paigutused investoritelt kiita. Kasvuprotsent, kui seda korrigeerida väikse riskiga, ületab nii Tallinna börsi kui ka S&P 500 indeksit. Nende näitajate eest sai Toomas vägagi kiita.

Tahad tunda end nagu investor Toomas? Aga palun, hangi portfell ja hakka pihta, soovitab Äripäev. Hoolimata sellest, et äikeseennustused börsil sagenevad, tasub vaikselt alustada ja oma võimaluse järgi ringi vaadata. Sellega on ületatud kõige raskem osa, võrreldav sportimise juures teekonnaga diivanilt välisukseni.

Äripäeva toimetuses pappalusel seisev Toomas on aga rohkem lihast ja luust kui mõni pärisinimesest soovituste jagaja. Peapõhjus on selles, et investor Toomasel on mängus päris raha.

Jah, ta ei ole selle teenimiseks palehigis tööd teinud, aga päris raha võitmine-kaotamine on ikka tõeline tunne, võrreldes virtuaalmängu hüpoteetiliste numbritega. Väiksemas summas seda järele teha on kindlam ja väiksema kaotuse läbitegemine vaktsineerib mõneks ajaks kenasti ilmeksimatuse tunde vastu.

Toomas sarnaneb pärisinvestoriga ka selle poolest, et teeb ise ära ka kogu tehnilise osa, mis aktsiate ostuga kaasneb.

Investor Toomasele on edu toonud see, et ta ajab oma asju avalikult. Kindlasti hoiab see teda konservatiivsena, mille võib tõlkida riskidest hoidumiseks, või kes soovib, ka erakorraliselt suurest võidust loobumiseks. See aga distsiplineerib ja paneb oste-müüke hoolikalt kaaluma. Puhtalt kohustus lugejale oma samme põhjendada välistab kaasajooksmise lühiajaliste börsitähekestega. Omaette toimetades kiputakse iseenda intelligentsust nautima, lähtudes tegelikult rohkem kategooriatest meeldib-ei-meeldi kui kainest arvutusest.

Mitu pead on mitu pead

Mitmesugused investeerimisklubid tõestavad, et teisedki tunnevad seda kollektiivse tarkuse jõudu, mida investor Toomas kasutab. Nii on Äripäev mitmel korral kajastanud Naisinvestorite klubi tegemisi ja investor Toomase endagi kutsel on hulga huvilisi kogunenud. Loomulikult toob neid ühest küljest kokku soov midagi uut õppida teoorias, aga vähemalt sama tähtis on jagada omavahel kogemusi ja elamusi. Otsuste läbiarutamine võib muidugi vahel käia ka stiilis luik-haug-vähk, demokraatia on paraku aeglasem süsteem kui diktatuur.

Toomase teeb inimlikuks ka eksimine ja oma eksimuste ülestunnistamine. Katastroofiga ähvardavaid vigu pole ta teinud, väiksemaid on ette tulnud. Näiteks 2015. aastal ostis ta tipust Euroopa aktsiate käekäiku järgiva fondi EXSA ETFi. Kaks aastat hiljem tuli see vindunud investeering müüa ja kaotus koolirahaks nimetada. Järgmine kord tuleb investeering pikema aja peale hajutada. Ka 2012. aastal ostetud vasekaevandaja Southern Copperi aktsiavedas teda alt – vase kahanenud hind tõmbas kaasa ka muidu tubli firma. Ja alati saab mõelda, kas aktsiat sai liiga vara müüdud, värsked näited Apple ja Microsoft.

Nii on investor Toomas tõesti nagu inimene tänavalt, mina või sina, ja see, millega tema hakkama sai, on ka meile jõukohane.

Töötajana on investor Toomas Äripäevale hea leid. Peaaegu nagu muinasjutu Puulane ja Tohtlane, nemad ka süüa-riiet ei küsinud, aga tööd murdsid mehemoodi, tuli ainult ööseks likku panna. Investor Toomas samuti palka ei taha ja uued investeeringud teeb oma rahast, Äripäeval tuli algul ainult miljon sisse panna, õnneks krooni, mitte eurot.

REPLIIK

Mitte kolm õde, vaid ema ja kaks tütart

Keskerakonna kolmeks õeks nimetatud seltskonnast oli reedese pressikonverentsi ajaks saanud ema ja kaks teismelist tütart.

ANU JÕGI
arvamustoimetaja

Pärast kümme päeva läbirääkimisi äkitselt sündinud äratundmine eeldas Keskerakonna tuumikult lubadusi.

Ema Yana Toomi kehastuses oli olukorda kainelt kaaludes ja lastest suuremat praktilist kogemust omades valinud tee, mis Olga Ivanova ja Oudekki Loone segaduses teineteisele otsa vaatama jättis. Kas minna vanema ja targema järel või ikkagi mässata, otsida oma teed ja tõde, tiivad juba ju natuke kannavad?

Toomi põhjendus oma valikule on igati loogiline: eraldi nimekirjaga valimistele minnes pole ülekaalukat võitu oodata. Järelikult pole võimalik oma ideid ellu viia ja nende valijad, keda Tallinnas võinuks olla ka üsna arvestataval hulgal, poleks tulemusega rahul. Löödud kiil jääks aga alles ja kes siis seda osa rahvast esindama tormaks, teab vaid hiromant.

Selleks korraks rahu majas

Keskerakonna epiteedid "ühtsem ja demokraatlikum kui kunagi varem" on sama usutavad kui Stalini nime saatvad "suur juht ja õpetaja" – formaalsuse täitmine. Usutav on see, et pärast kümme päeva läbirääkimisi äkitselt sündinud äratundmine eeldas Keskerakonna tuumikult lubadusi. Ja mitte ainult Tallinna laste parema transpordi küsimuses.

Kuidas vastab sellele Keskerakonna eestikeelne valija, tuleb välja järgmistest erakonna toetusprotsentide tabelist. Kui ennast Keskerakonna valijate hulka kujutleda, siis ma hakkaksin alternatiivide järele ringi vaatama.

ÄRIPÄEV EETRIS

Miks ainult tootlus ei loe?

On üks teema, millele paljud investorid tähelepanu ei pööra. Mis see on ning miks sellega peaks tegelema, sellest tuleb juttu saates, kus on külas investorid ning investorite käitumist uurinud Tarvo Vaarmets ja Tõnn Talpsepp.

Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.

2040.

aastast kavatseb Prantsusmaa keelata uute bensiini- ja diiselmootoritega autode müügi, see on osa riigi energiareformist kivisöejaamade töö lõpetamise kõrval.

VÄLISTURG

Hommikupuder tekitab Stockholmi börsil

Kui Eestis hoiavad ettevõtted end börsilt pigem eemale, siis Rootsis on läinud lahti tõeline IPO-buum ning tänavu oodatakse börsile rekordarvu ettevõtteid.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee
Äripäev

Rootslased on eestlastest usinamad investeerijad. Ligikaudu 90 protsendil leibkondadest on mingis vormis aktsiad-osakud. FOTO: SCANPIX

Sel aastal on kolm suurimat Rootsi IPOt kogunud peaaegu miljard eurot. Kokku on põhiturule investorite raha eest võistlema sisenenud 17 uut ettevõtet, kolm neist jõudsid sinna alternatiivbörsi First North kaudu. First Northil on aga tõeline buum lahti läinud: juuni lõpu seisuga on seal nimekirjas 39 uut firmat ja Stockholmi Nasdaqi meeskond kinnitab, et rekord on käeulatuses: selle järgi, kui paljud ettevõtted börsile tulekut ette valmistavad, hindavad nad, et tuleb kõigi aegade rekord. Nii palju uusi firmasid pole kunagi korraga alternatiivbörsile tulnud.

Elav investeerimiskultuur

Kust selline buum? "Me alustame igal hommikul pudruga – see tundub meie imerohi olevat," ütles Adam Kostyal, Nasdaq OMXi asepresident ja Euroopa noteerimise juht IPO-uputuse kohta.

Tegelikult peab ta põhjuseks Rootsi investeerimiskultuuri, kus nii suured kui ka väikesed investorid on hea meelega nõus ettevõtetesse panustama. "Võib öelda, et iga Rootsi leibkond mõistab, mis on aktsiad. Investeerivate inimeste protsent on kogu Euroopas erakordne," selgitas Kostyal. Ligikaudu 90% leibkondadest on mingis vormis aktsiad-osakud – kas siis otse või fondide kaudu, nii et rootslane on tema hinnangul harjunud investeerima, sealses ühiskonnas on see midagi tavapärast, mitte üksnes rikaste pärusmaa nagu Eestis või Soomeski eeldama kiputakse.

"Rootsis on börsile tulevate ettevõtete jaoks olemas toetussüsteem ja investeerimiskonto süsteem on jaeinvestoritele investeerimise lihtsamaks muutnud," kirjeldas Kostyal süsteemi, mis suurendab IPOde õnnestumist.

Tema sõnul võtab ettevõtte jaoks börsile tulek aega 9–12 kuud, nii et otsused said tehtud hulk maad varem. "Peame alustama 2013. aastaga, mil turg jälle taastuma hakkas. Madalad intressimäärad tähendasid, et investorid otsisid rahapaigutuseks uusi võimalusi, mis kasvatas nõudlust IPOde järele. Ettevõtetel hakkas hästi minema, majandustulemused liikusid tõusvas joones ja meil on palju ekspordile orienteeritud ettevõtteid," rääkis Kostyal.

Meditsiinisektor pürib börsile

Madalad intressimäärad mõjutavad börsi ka praegu ja siia tulevad nii suured kui ka väikesed ettevõtted. Tänavu on seni suurim IPO tulnud niisutussüsteeme tootvalt firmalt Munters, mis kogus 414 miljonit eurot. Pisut üle 200 miljoni euro kogusid tervishoiusektoris tegutsevad Ambea ja Medicover. Kuid on ka pisikesi ettevõtteid, kes koguvad börsilt näiteks miljon eurot. Stockholmi First Northilt on investoritelt kaasatud sel aastal ligi 288 miljonit eurot. Võrdluseks: põhiturul on see number 1,9 miljardit.

"Kõige rohkem teeb mulle rõõmu see, et aina rohkem kasvuettevõtteid kaasab aina rohkem raha, ning et aina enam ettevõtteid, kes First Northil küpsevad, sisenevad ka põhibörsile. First North ongi kasvuvisiooniga ettevõtetele käeharjutuseks, kus nad saavad igakülgset tuge," rääkis Kostyal.

Tema sõnul on Rootsit tabanud buumi taga näha kahte tegurit: kokku said investorite isu ja pikaajalised investeerimisteadmised. Suuremat huvi investeerimise vastu ja sellega seotud ettevõtete börsile tulekut on näha ka Soomes, kust Kostyali hinnangul on samuti oodata rekordaastat.

Küll on Stockholmi börsil muutunud veidi uute tulijate taust. Kui varem pürgisid sinna kinnisvarafirmad ja tööstusettevõtted, siis nüüd on aina enam näha tervishoiusektori, jaemüügiga seotud ettevõtteid, tehnoloogiasektori ettevõtteid ja väikeseid kuni keskmise suurusega ettevõtteid.

Ka välismaa firmad on enda jaoks Stockholmi börsi avastanud. "Rohkem rahvusvahelisi ettevõtteid on hakanud meie käest uurima, kas tasuks koduturu asemel hoopis Stockholmi börsile tulla," ütles Kostyal. Sel aastal on Rootsi börsi kasuks otsustanud kaks Soome ettevõtet: Enersize OY ning mobiilimängude looja Nitro Games, kes alles paar nädalat tagasi viisid aktsiad First Northile.

Keskmise rootslase portfell

Rootsi statistikaameti viimase, detsembris avaldatud uuringu järgi hinnati kõikide 720 Stockholmi börsil noteeritud ettevõtete aktsiate väärtuseks 6,5 triljonit Rootsi krooni – ligikaudu 400 miljardit krooni rohkem kui aasta varem.

Keskmisel rootslasest aktsiainvestoril on portfellis 517 000 krooni väärtuses aktsiaid, kuid statistikaameti andmetel ei tasu end sellest eksitada lasta: rootslaste mediaanportfell on vaid 30 000krooni-ne. Põhjus on omamoodi "investeerimislõhes" – suurem osa väärtusest koguneb väga väheste investorite portfelli, nii et enamik peab leppima oluliselt madalama investeerimispakikesega.

Rootsi investoreist kolmandik on naised ja kaks kolmandikku mehed ning üle poole varadest on kogunenud vanemate kui 64aastaste investorite kätte.

Äripäeva Akadeemia

Arendav tagasiside

Kuidas pidada arendavaid ja motiveerivaid tagasiside vestlusi?

25.08.2017

Ruti Einpalu

199 € (km-ga 238,80 €)
Kehtib kuni 17.07.2017
Tavahind: 229 € (km-ga 274,80 €)

Info ja registreerimine: Renate Steinberg / tel: 667 0282 / e-post: Renate.Steinberg@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

IPO-uputuse

TASUB TEADA

Stockholmi börsi statistika

	2015 põhibörs	FN	2016 põhibörs	FN	2017 põhibörs	FN
Uued ettevõtted	26	55	21	54	17	39
IPOd	18	45	12	38	10	29
Tulijad First Northilt	8		5		3	
Kaasatud kapital mld EUR	4,5	0,7	1,6	0,6	1,4	0,29
Suurimad IPOd	Pandox (602) Dometic (505) Attendo (469)		Ahlsell (610) Resurs Holding (390) Nordic Waterproofing (112)		Munters (414) Ambea (209) Medicover (208)	

VÕRDLUS

Stockholmi börsiindeks kõrgub kindlalt Tallinna börsi kohal

protsentides

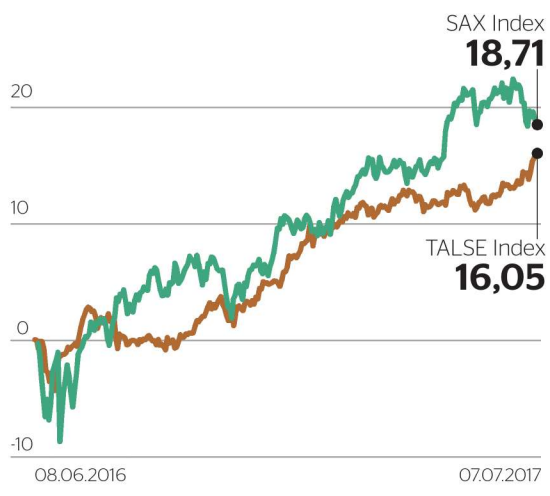

ALLIKAS: BLOOMBERG

Kelle käes on Rootsi ettevõtete aktsiad?

osalus protsentides

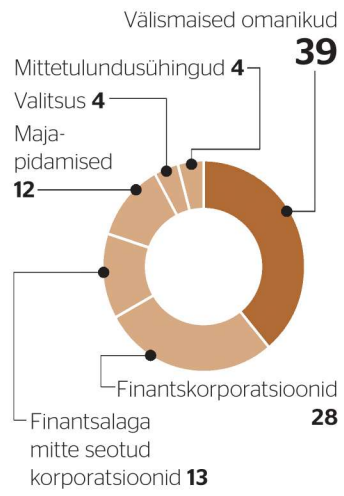

ALLIKAS: ROOTSI STATISTIKAAMET

Investor Stefan Andersson: Eesti ettevõtete häda on salatsemishimu

Aastaid Eesti börsil tegutsenud Rootsi juurtega investor Stefan Andersson leiab, et Rootsi börsi tabanud IPO-uputuses pole midagi erakordset.

"Et Rootsis on palju IPOsid on päris loogiline, kuna börsiettevõtteid on üldiselt kallilt hinnatud ja pangaintressid on madalad. Ettevõtted tahavad juhust kasutada ja korjata turult raha siis, kui saab," ütles investor.

"Huvitavam küsimus on see, miks Eestis suhteliselt vähe börsile minnakse. LHV IPO oli väga edukas ja see peaks suurendama isu ka teiste emitentide jaoks," leidis Andersson.

Eesti börsi väiksuse põhjuseks – ühes First Northil kaupleva Linda Nektariga on börsil ainult 15 kaubeldavat aktsiat – peab Andersson Rootsist erinevaid ettevõtlustraditsioone.

"Kultuuriliselt on kindlasti Eesti kahjuks, et siinsetele ettevõtjatele meeldib rohkem salapäratseda kui näiteks Rootsis. Nad ei saa aru, et suur edu tuleb avalikkuse kaudu, mitte avalikkuse eest varju hoides," rääkis Andersson. "Ja börsile minek tähendabki enda suuremat näitamist avalikkuse ees. See on alguses hirmutav, aga pikaajaliselt hoopis edukuse võti," soovitas ta.

"LHV IPO oli väga edukas ja see peaks suurendama isu ka teiste emitentide jaoks.

Rootsi juurtega investor Stefan Andersson

TOORAINE

Analüütik: naftabarreli hind kerkib 120 dollarini

Osa analüütikuid usub, et geopoliitiline ebastabiilsus võib naftabarreli hinna lennutada 120 dollarini.

Allianz Global Investorsi strateeg ja investeeringute juht Neil Dwane arvab, et mitmes naftariigis valitsev ebakindlus võib halvata naftatootmise. "Venezuela 2 miljonit barrelit võib iga hetk tulemata jääda. Mehhikoga ei paista asjad head. Aserbaidžaan on hädas. Hiina toodang kukub kiiresti," rääkis Dwane. "On vaja vaid ühte viga ja nafta hind on 120 dollarit," ütles ta, vahendas CNBC.

46

dollarit maksis eile pärastlõunal toornafta barrel.

Dwane'i sõnul on paljudel naftariikidel probleeme ja kuna nafta on sageli majanduse alustala, võib probleemide eskaleerumine tootmist mõjutada. Hind on praegu ka liiga madal, et uusi puurkaeve käiku lasta.

S&P Global Plattsi OPECi spetsialist Herman Wang nõustus Dwane'iga, et geopoliitika mõjutab naftaturgu märkimisväärselt. "Ilmselt ei tõuse hind küll 120 dollarini, ent 70–80 dollarit on küll võimalik. Venezuelas on küll praegu asjad halvad," ütles ta.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED — REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,75	0,75	1,15	1,25	1,35	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,10	0,10	0,30	0,60	0,90	1,50	1,70	1,80	2,00	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501, www.versobank.com
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD — REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
Endover Kinnisvara - Vega Residents	EE3300111228	30.05.2017	30.05.2019	11,00%	kvartaalne	100	6 500 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	7 000 000
IuteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 400 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000
IuteCredit Europe A9	EE3300111194	12.05.2017	15.06.2020	14,00%	kvartaalne	100	2 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID — REKLAAM

LHV Varahaldus — 06.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,36	1,70	3,84	3,75	4,44	705 141 798
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,48	1,16	2,17	3,19	3,83	86 781 836
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,43	-0,63	-1,18	1,56	2,36	63 986 527
Pensionifond XL, EUR	1,42	1,42	1,42	2,76	2,54	5,79	4,40	5,34	122 105 402
Pensionifond XS, EUR	1,18	1,18	1,18	0,96	-0,61	-0,82	1,54	2,48	20 601 315
Täiendav Pensionifond, EUR	1,66	1,66	1,66	3,16	3,71	7,85	5,92	6,59	9 359 824
LHV Pensionifond Indeks	0,67	0,67	0,67		-0,10	-	-	-	5 331 007
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,69	0,69	0,69		3,60	-	-	-	968 141
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,79	0,79	1,94	-0,69	-0,94	0,37	1,32	537 695
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,17	11,29	11,29		-0,47	1,27	-7,56	8,33	11 257 668,08
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,22	10,32	10,32		8,99	28,47	5,81	6,17	4 189 373,36
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,53	6,60	6,60		8,99	28,47	5,81	6,17	-

Nordea Pensions Estonia — 06.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,11	1,11	1,11	6,04	0,75	5,74	2,76	4,58	211 720 684,32
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,96	0,96	0,96	9,19	0,76	9,01	4,19	5,91	28 844 892,20
Nordea Pensionifond B, EUR	0,99	0,99	0,99	3,75	0,38	1,8	1,57	2,95	23 436 443,02
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,06	-0,58	-2,04	1,24	1,79	13 083 410,34
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,50	1,53	1,52	12,54	1,05	13,46	5,51	7,91	10 740 792,52
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	3,51	0,04	1,14	2,31	3,05	2 358 587,03

Trigon Asset Management — 06.07

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	20,77	21,51	21,09	6,69	10,52	20,21	15,78	12,97	1 755 324,42
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	32,61	33,77	33,11	11,24	18,81	41,64	8,37	13,37	114 962 147,03
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	21,58	22,34	21,90	22,25	-11,91	27,45	6,63	2,16	9 132 624,76

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Äripäev Nr 127 (5725) 10 juuli 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Loobin endiselt raha tuulde?

Juba eelmisel aastal tõdesin, et maksan Swedbankis USA dividendidelt liiga palju makse.

Nimelt peetakse igalt minu Swedbanki kontole potsatavalt USA dividenditulult maksudena kinni 30 protsenti. Hoolimata sellest, et Eestil on Ameerika Ühendriikidega sõlmitud leping topeltmaksustamise vältimiseks. Selline leping näeb ette, et Eesti riigil on õigus pidada mitteresidentidele makstavatelt dividendidelt kinni 15 protsenti tulumaksu. Lühidalt: mind ei tohiks koormata kõrgema kui 15protsendilise maksumääraga.

Juhtisin Swedbanki tähelepanu sellele juba möödunud aastal ja mõni päev tagasi kirjutas mulle ka lugeja Mait, kes uuris, kas minu mure on leidnud lahenduse.

"Eelmisel aastal selgitasite oma artiklis, et residentsustõendi esitamine pole Swedbanki vahendusel võimalik, sest neil pole õnnestunud mõistlikel tingimustel vastavat lepingut sõlmida. Kuhu on pank selle probleemi lahendamisel jõudnud ja mida plaanitakse ette võtta?" uuris Mait.

Swedbanki klient peab ise vaeva nägema

Selleks, et soodusmäärad välismaise dividenditulu saajale kohalduksid, peab maksude kinnipidaja olema informeeritud investori riiklikust paiknevusest. See tähendab, et maksumäära alandamiseks peaksin esitama USAsse residentsustõendi ehk tõendama, et elan Eestis.

Pärisin oma kodupangalt taas aru ja selgus, et residentsustõendi esitamine pole Swedbanki vahendusel endiselt võimalik. "Mõni üksik klient on selle murega meie poole pöördunud ja oleme uurinud võimalusi soodsama maksumäära pakkumiseks," selgitas Swedbanki pensioni ja investeerimise valdkonnajuht Jarno Edur. On selgunud, et see oleks ebamõistlikult kulukas.

Edur selgitas, et USA dividendide maksustamise juures on Eesti residentidel võimalik kasutada riikidevahelise kokkuleppe alusel küll soodsamat maksumäära, kuid see ei rakendu automaatselt. "Maksu tagastuse taotlemiseks tuleb USA maksuametile esitada vastavad dokumendid." Täpsemalt võimaldab maksumäära automaatselt rakendada QI (*qualified Intermediary*) staatus, mida on võimalik taotleda ainult USA maksuametis. "Swedbank QI staatust ei oma, sest süsteemi ülesehitamine vähese nõudluse juures oleks ebamõistlikult kulukas," selgitas Edur.

> **Olen juba mõnda aega mõelnud, et ehk oleks mul odavam hoida oma aktsiaid mujal.**
>
> **investor Toomas**

LHVs soodsam

Eestis võimaldab ainult LHV pank USAsse residentsustõendi esitamist ja seal on vastava avalduse täitmine enne USAs noteeritud aktsiatega kauplema asumist lausa kohustuslik. Tõend kehtib kolm aastat ja eraisikutest investorid saavad vajalikud dokumendid täita internetipangas.

Olen juba mõnda aega mõelnud, et ehk oleks mul odavam hoida oma aktsiaid mujal. Selge on see, et Balti aktsiate LHVsse viimine tundub mõistlik, sest seal ei taheta nende hoidmise eest teenustasu.

Kuigi välismaiste aktsiate tehingu- ja haldustasud võivad LHVs teatud juhtudel ebasoodsamaks osutuda, pean enda jaoks lähiajal selgeks mõtlema, kas dividendidelt säästetav maksutulu kaaluks need minu jaoks üles.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PANE TÄHELE

Teenustasude võrdlus

Swedbank

Maksumäär USA dividendidelt: 30%

Konto haldustasu USA aktsiate puhul: väärtpaberikontol 0,01%, minimaalselt 0,96 eurot, kauplemiskontol 0,012%, minimaalselt 3,2 eurot.

Tehingutasud USA aktsiatega: väärtpaberikontol 0,2%, min 18,85 eurot, kauplemiskontol 0,15%, min 14,06 eurot.

LHV

Maksumäär USA dividendidelt: 15%

Konto haldustasu USA aktsiate puhul: väärtpaberikontol kuni 30 000eurose hoiuse puhul 0,025%, min 2 EUR, 30 000 eurot ületavalt summalt 0,015%. LHV Traderi puhul 10 eurot + 0,025% + KM.

Tehingutasud USA aktsiatega: Väärtpabeikontol 3 eurot + 0,2%, LHV Traderis 0,02 USD aktsia kohta, min 7 USD.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

–0,13%

väärtus 277 278,17 eurot

49% aktsiad / **44%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Ryanair	**2,21**
Tallink	1,58
Leroy Seafood	1,3
iShares MSCI Brazil Capped (EWZ)	1,21
Berkshire Hathaway B-aktsia	0,44
Microsoft	0,44
Apple	0,38
Apranga	0
Olympic EG	0
Baltic Horizon Fund	0
Statoil	**–0,87**

Viimased tehingud

Ostis: 19. juunil 100 iShares MSCI Brazil Capped (EWZ) osakut hinnaga 30,91 eurot osaku kohta. Tehingusumma oli 3091,20 eurot. Teenustasu oli 14,13 eurot.

Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 €. Teenustasu oli 15,06 €.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

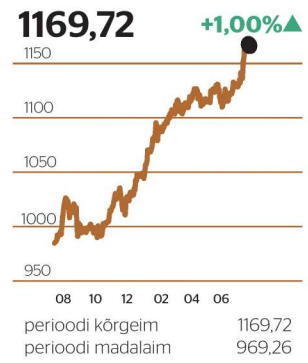

perioodi kõrgeim	1169,72
perioodi madalaim	969,26

RISKIFOND

Etalon Varahaldus jätkab miinuses

Vendade Talpseppade juhitud Etalon Varahalduse A-aktsia jätkas langust ka juunis.

Nimelt vähenes Etalon Varahalduse A-aktsia väärtus möödunud kuul 7,34%. Tegemist on viienda miinuses kuuga sel aastal. Ainsana suutis Etalon oma A-aktsia väärtust kasvatada aprillis, mil see kerkis 8,93% võrra.

Praegu on Etalon Varahalduse A-aktsia väärt 0,6522 eurot. Veel aasta alguses, jaanuaris maksis see 1,0892 eurot.

Selle aasta kõige suurem miinus oli märtsis, mil Etaloni A-aktsia väärtus kahanes 31,95% võrra. Eelmine aasta möödus Etalon Varahalduse jaoks siiski edukalt – ettevõte teenis 2016. aasta kogutootluseks 38,92%. Toona oli kõige suurem miinus novembris 15,98% ning kõige suurem pluss juunis 44,16%. Viimane number tulenes Mikk Talpsepa suutlikusest Brexitile panustada.

PANE TÄHELE

Uued märgid Suurbritannia majanduse nõrgenemisest. Tootmismaht vähenes 0,2%, ehitusmaht 1,2% ja tööstustoodang 0,1%.

Nafta hind kukkus märgatavalt. Brenti augusti tähtajaga futuurid kukkusid reedel 2,3%.

Hiina pankadel kohutav nädal. Kolm panka kaotasid kokku oma turuväärtusest üle 16 miljardi USA dollari.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 07.07

USD

Nafta IPE, bbl	47,27
Nafta NYMEX, bbl	44,71
Mootoribensiin, t	511,50
Diislikütus, t	455,00
Kerge kütteõli, t	445,50
Masuut (1% väävel), t	299,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,888

Põllumajandus 07.07

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	126,75
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	416,30
Kakao NYBOT, USD/t	1867,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	146,35
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	365,5

Värvilised metallid 06.07

USD/t

Alumiinium LME	1935,5
Vask LME	5861
Plii LME	2286
Nikkel LME	9130
Tina LME	19850
Tsink LME	2786

Väärismetallid 07.07

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1217,51
Plaatina NYMEX	908,45
Pallaadium NYMEX	835,43
Hõbe COMEX	15,81

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,501	Singapuri dollar	SGD	1,575
Bulgaaria leev	BGN	1,956	Suurbritannia nael	GBP	0,880
Hiina jüaan	CNY	7,744	Šveitsi frank	CHF	1,098
Hongkongi dollar	HKD	8,892	Taani kroon	DKK	7,437
India ruupia	INR	73,733	Tai baat	THB	38,800
Jaapani jeen	JPY	129,010	Tšehhi kroon	CZK	26,147
Kanada dollar	CAD	1,473	Türgi liir	TRY	4,137
Korea won	KRW	1317,440	Ungari forint	HUF	309,370
Norra kroon	NOK	9,530	USA dollar	USD	1,139
Poola zlott	PLN	4,248			
Rumeenia leu	RON	4,593			

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▼
9,6310

EUR/RUB ▼
68,4881

BÖRS

Tallinn 07.07

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,320	-2,22	13 201	16,5	4,9%	0,81	0,8%
Baltika	0,290	0,00	-	61,9	4,1%	2,55	0,0%
Ekspress Grupp	1,340	-2,19	2 700	9,1	9,1%	0,83	4,5%
Harju Elekter	4,200	1,20	4 573	2,6	48,3%	1,27	4,3%
LHV Group	10,200	2,00	117 776	13,4	21,0%	2,82	1,5%
Merko Ehitus	9,250	0,43	60 336	26,8	5,0%	1,34	4,4%
Nordecon	1,290	0,78	1 677	13,7	8,9%	1,22	7,0%
Olympic EG	1,760	0,00	175 856	9,2	26,6%	2,46	5,7%
PRFoods	0,366	-3,68	2 600	32,3	1,9%	0,62	0,0%
Pro Kapital Grupp	2,450	8,89	8 936	-	-2,7%	1,60	0,0%
Silvano FG	2,930	-0,34	75 915	11,0	24,2%	2,67	6,8%
Skano Group	0,580	0,00	-	123,9	-23,0%	0,58	0,0%
Tallink Grupp	0,964	1,80	191 378	14,7	5,4%	0,79	3,1%
Tallinna Vesi	12,200	-0,81	192 886	12,8	20,1%	2,58	4,4%
Tln Kaubamaja	9,300	0,32	62 043	14,7	15,4%	2,27	6,8%
Trigon PD	0,570	0,00	-	121,7	-2,1%	1,07	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,340	0,00	35 724	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 07.07

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	8,09	2,15	5,6	0,6	-
Latvijas Gaze	8,86	0,11	22,3	1,0	-
Olainfarm	11,00	0,00	12,8	1,5	-
SAF Tehnika	4,85	0,00	9,4	1,3	-

Helsingi 07.07

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	5,81	-0,34	20,0	4,3	2,7
Citycon	2,27	0,00	15,1	0,9	6,2
Elisa Comm.	33,60	0,24	20,4	5,1	4,5
Finnair	6,63	2,79	-	1,0	-
Fortum	13,86	0,29	24,3	0,9	-
HKScan	3,15	0,00	-	0,4	5,1
Kesko	43,59	-0,05	48,4	2,1	4,6
Neste Oil	34,88	0,35	-	2,3	3,7
Nokia	5,44	0,28	-	1,6	-
Olvi	31,49	0,48	18,6	3,1	2,4
PKC Group	23,55	0,00	36,18	3,6	-
Stockmann	7,26	-0,55	-	0,5	-
Stora Enso	11,32	-1,05	-	1,5	-
UPM Kymmene	25,22	-0,90	-	1,7	3,8
YIT	7,32	0,83	-	1,6	3,0

Vilnius 07.07

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,57	0,00	-	2,6	6,2
City Service	-	-	-	-	-
Invalda	4,350	-6,45	-	-	-
Linas Agro	0,656	-1,35	29,5	0,6	-
Panevezio Statybos	1,080	0,00	-	0,5	-
Siauliu Bankas	0,489	0,41	2,3	1,2	-
Snaige	0,300	0,00	-	0,6	-

Grindeks ▲
+2,15%

PRFoods ▼
-3,68%

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**